

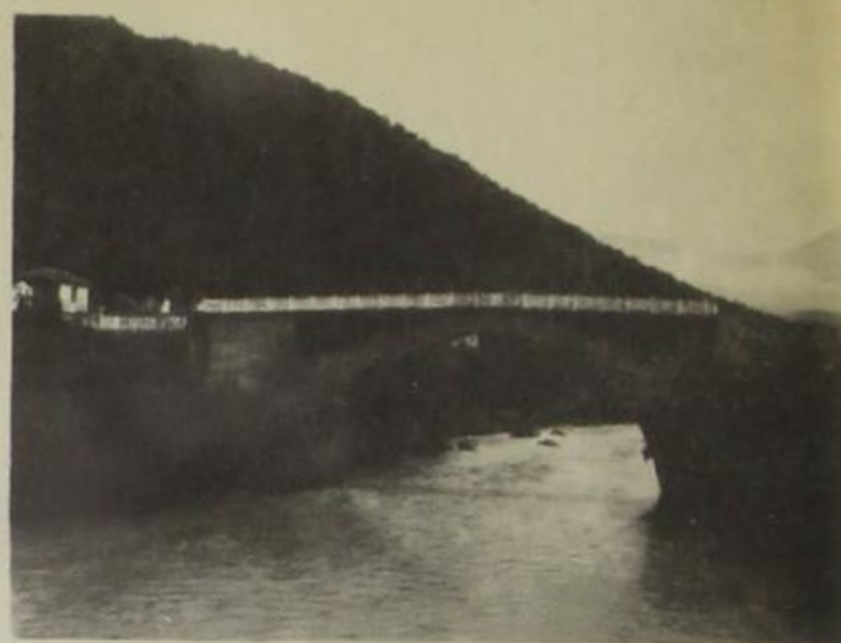
ΚΟΝΙΤΣΑ

41 Νοέμβρης - Δεκέμβρης 1991

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ. ΤΕΥΧΟΣ 41 ΔΡΧ. 200
ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Η γέφυρα της Μέρτζιανης Σ.Τ.	209
Βυρσοδευείου Β. Κουκέση	211
Κουδαρίτικα. Θ. Ζιώγα	216
Κάλιο αργά. Γ. Παπαμιχάλης	219
Η Δοξασμένη Κοιλάδα. Η. Παπαζήση .	220
Ο τραυματισμός Σ. Οικονόμου	223
Το Λεξικό του Σιούντα. Α. Ευθυμίου . . .	226
Στα φαράγγια του Αώου. Σ. Τουφίδη . .	227
Το σταυροδρόμι. Β. Βουρδούκα	233
Νοσοκομείο Κόνιτσας. Λ. Εζνεπίδη . . .	234
Νοσοκομείο Δουρούτης Λ. Ντίνου	235
Στόχοι - Επιτυχίες. Π. Νάτση	236
Τηλεόραση και παιδιά. Αντ. Κολιού	237
Ποίηση: Νοσταλγία. Τ. Κανάτσης-	
Ο Λαός της χαράς. Γ. Παπαμιχάλης . . .	239
Τιμή στο γιατρό Δ. Βανδέρα	240
Τάκης Αδάμος Λ. Βλάχου	241
Ειδήσεις	243
Συνδρομές	247

Γέφυρα Μέρτζιανης (προπολεμικά)

Εκδίδεται από Συντακτική
Επιτροπή

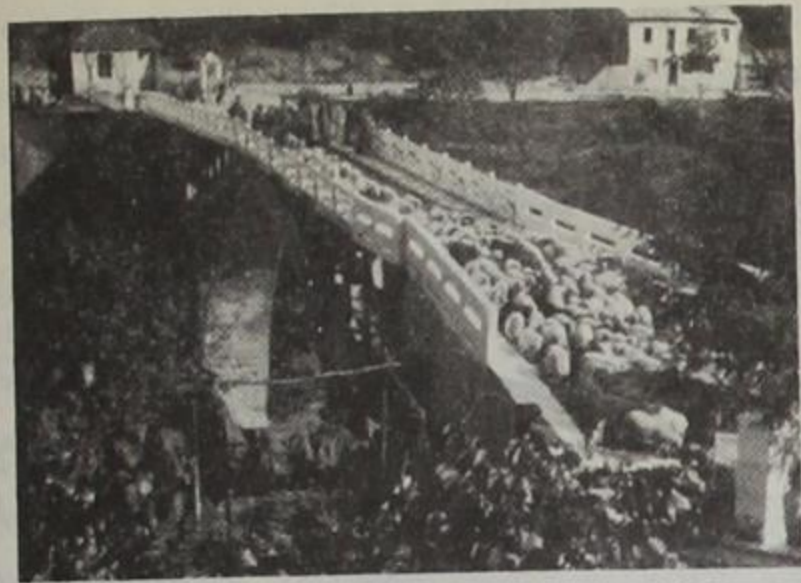
Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ίκαρος

Υπεύθυνος σύμφωνα
με το Νόμο:
Σωτ. Τουφίδης
Κόνιτσα 44.100
Τηλ. (0655)
22.464 — 22.212

Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ 1000
Εξωτερικού, Δολ. U.S.A. 20. Αυστραλ. 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη,
ή στο βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα

Για την Αθήνα, στο Νικολ. Δ. Καζαμία
Εμμ. Μπενάκη 24. Τηλ. 36 27 725

Η γέφυρα της Μέρτζιανης και το Τελωνείο

Κοπάδια περνούν στην Μέρτζιανη
(προπολεμικά)

Προπολεμικά η επαρχία μας επικοινωνούσε με την Αλβανία δια μέσου της γέφυρας Μέρτζιανης, στο άκρο της οποίας ήταν χτισμένο και το ελληνικό Τελωνείο. Με την ανατίναξη της γέφυρας το 1940 και της εμπόλεμης κατάστασης που επακολούθησε σταμάτησε κάθε επικοινωνία μεταξύ των γειτονικών λαών για μισόν αιώνα.

Σήμερα, μετά την κατάργηση του εμπολέμου και τη συνεχή βελτίωση των σχέσεων ανάμεσα στις δυο χώρες, γίνεται επιτακτική η ανάγκη για την επανίδρυση του Τελωνείου και την κατασκευή της γέφυρας.

Ο Δήμος Κόνιτσας, ο Νομαρχιακός Σύμβουλος και άλλοι παράγοντες του τόπου προσπαθούν να πείσουν την Πολιτεία για αυτό το άνοιγμα.

Κι εμείς πάντοτε πιστεύαμε ότι μια τέτοια διέξοδος θα ωφελήσει και τους δυο λαούς.

Η Κόνιτσα που ασφυκτιά ανάμεσα στους ορεινούς όγκους Γράμμου - Σμό-

λικά - Τύμφης και Νεμέρτσικας πρέπει να βρεί διέξοδο.

Θα έχουμε οικονομικά και πολιτιστικά οφέλη, αν καταφέρουμε να σπάσουμε την απομόνωσή μας και αρχίσουμε να επικοινωνούμε με την αντίπερα όχθη του Σαραντάπορου και την κοιλάδα του Αώου.

Έχουμε ξαναγράψει κι άλλοτε: Πρέπει ν' ανοίξουμε τις «ρούγες» προς κάθε κατεύθυνση (Ζαγόρι - Δ. Μακεδονία - Αλβανία) για ν' αποφύγουμε το μαρασμό της επαρχίας μας που έρχεται αναπότρεπτα. Ας κινηθούμε δραστήρια και όλοι μαζί προς κάθε αρμόδιο.

Τελωνείο Μέρτζιανης

Η Συντακτική Επιτροπή του Περιοδικού μας
εύχεται

στους αγαπητούς συνδρομητές και φίλους

Χρόνια Πολλά και Χαρούμενο το 1992

Σημείωση:

Για να πάρουν μια ιδέα οι νεώτεροι για τη διακίνηση που γινόταν μέσω Μέρτζιανης προ του 1940, παραθέτω πιο κάτω φωτοτυπία από το διαβατήριό του μακαρίτη πατέρα μου, που για να πάει για εργασία στα οχυρωματικά έργα του Ρούπελ (ελληνοβουλγαρικά σύνορα), αναγκαστικά περνούσε -όπως και χιλιάδες άλλοι συμπατριώτες μας- από το προαναφερόμενο Τελωνείο.

Επίσης, παρατηρώντας προσεκτικά τις δημοσιευόμενες φωτογραφίες, που είχε την καλοσύνη να μας στείλει η κ. Λίνα από το αρχείο του μακαρίτη συζύγου της και πατριδολάτρη Χαρίλαου Πατέρα, οι αναγνώστες του περιοδικού μας θα μεταφερθούν νοερά στην προπολεμική εποχή, τότε που άνθρωποι, αυτοκίνητα, ακόμα και κοπάδια προβάτων περνούσαν ελεύθερα πάνω από τη γέφυρα της Μέρτζιανης...

Τελωνειακοί στη γέφυρα

Χώραι δι' ας ισχύει τούτο διαβατήριον
Pays pour lesquels ce passeport
est valable

Δια Βουλγαρίας και Αλβανίας
Pour Bulgarie et Albanie

Το διαβατήριον τούτο λήγει την 24/4/1940
Ce passeport expire le 24/4/1940

Από: Ουάσινγκτον, Ν. Υ. Κ.

Έως αν ανανεωθεί
à moins de renouvellement

Παραδοθέν εις } Πατριώτα
Delivré à } Γαλιάρδα
Χρονολογία } 25/4/39
Date

ANANEOΣEIS - RENOUVELLEMENTS

1° _____
2° _____
3° _____
4° _____

GEOGRAPHIE - VISAS

№ 531 VIZE

U-pr ne Konsullare, Ministere te Shqiptare te
Jemijes: Βουλγαρικό Ταξίδι Γαλιάρδα
Asht i (e) lica te lryje e Shqiptare.
Qellimi i udhëtimit: Βόλειςit në Selanik
me kalim nga Gjirokastra
Kjo vize asht e vlefshme për per-
malim
Jemija, nr. 26-14-39

KONSULLI

M. Hulusi

MBRETHIA SHQIPTARE

50 LIRA
KONSULLORE

MBRETHIA SHQIPTARE

50 LIRA
KONSULLORE

50 LIRA

Και οι δεσμοί κρίνονται και τα πρόσωπα κρίνονται (Βυρσοδευγείου συνέχεια)

Του Δημ. Συμβούλου
κ. Βασ. Κουκέση

«Κεραυνός εν αιθρία» υπήρξε για τους Κονιτσιώτες, η αιφνίδια απόφαση της κ. Νομάρχης Ιωαννίνων, να προχωρήσει στην εκχώρηση προσωρινής -εν Ελλάδι ουδέν μονιμότερον του προσωρινού- αδείας λειτουργίας, της τεράστιας μονάδας κατεργασίας δερμάτων «Ευρωδέρμ» στην Κόνιτσα, διαμυέδοντας αυτοστιγμή τις ελπίδες, που είχαμε εναποθέσει και που αποδείχθηκαν φρούδες, πιστεύοντας στην σοβαροφάνεια και τον σκεπτικισμό της, αφού αναίρεσε *inbis et orbis* τα υποσχεθέντα και συμφωνηθέντα με τον δήμο της Κόνιτσας του οποίου και την γνώμη και την παρουσία περιφρόνησε.

Επικαλούμενος αντικειμενική ετερομαρτυρία, μένει άναυδος κανείς, με το μέγεθος του ανουσιουργήματος, που συντελείται. Η Κόνιτσα, ο Παρθενώνας της φύσης, βιάζεται κατά τρόπον «ειδιαζόντως ειδεχθή». Η εκπεφρασμένη παντοιοτρόπως και ποικιλοτρόπως φωνή του λαού της Κόνιτσας, στραγγαλίζεται, άρα τίθεται υπό αμφισβήτηση η αρχή της πλειοψηφίας, άρα της δημοκρατίας.... Η περί δικαίου και ηθικής έννοια καταρρακώνεται.

Τα διεθνώς παραδεκτά επιστημονικά δεδομένα, από κολοσσούς της επιστήμης αμφισβητούνται, από νεόκοπους φωστήρες, την αξιοπιστία των οποίων αμφισβητήσαμε από την πρώτη στιγμή και στην κοινή γνώμη, παραμένουν μετέωρα ερωτηματικά, προς πάντα αρμόδιο και μη. Δρομολογείται λοιπόν και επιβάλλεται αναγκαστικά νέο *modus vivendi*; Εκεί φθάσαμε!!!

Κόνιτσα, έπαλξη εθνικών αγώνων, μετερίζι εθνικών οραματισμών, προπύργιο ελευθερίας και δημοκρατίας, αλλά προπάντων, κονίστρα υπομονής και ελπίδας. Τριάντα χιλιάδες γυχές, τα αμέσως μεταπολεμικά χρόνια, προσπαθούν, να επιβιώσουν, με μοναδικό όπλο την ελπίδα, ενώ η πολιτεία, πάντα απύσχα στις εναγώνιες επικλήσεις των επαρχιωτών ιδαγενών της, αποφασίζει κατά παράβαση κάθε έννοιας λογικής και για λόγους θετικού λογιστικού ισοσκελισμού, να κατασκευάσει το εργοστάσιο κατεργασίας ζύλου -άκουσον- άκουσον- στη βιομηχανική ζώνη Ιωαννίνων. Σήμερα οι εναπομείναντες μόλις τρεις χιλιάδες άνθρωποι, νοσταλγοί της ανασυγκρότησης του τόπου, αδερφάπευτα ρομαντικοί, που συνεχίζουν αγνοώντας την σύγχρονη εξέλιξη, να κατοικούν αυτό το τμήμα της Ελληνικής γης, προδόθηκαν οικτρά, καθώς ο δεκάχρονος αγώνας τους, φαίνεται να λαμβάνει τραγικό τέλος, με ακόμη τραγικώτερες συνέπειες. Ψυχρός, αλλά σωστός ο υπολογισμός, ότι το ολιγάριθμον της περιοχής, δεν ήταν δυνατόν να ασκήσει πολιτική πίεση και πολιτικό πειθαναγκασμό καθώς εκ τούτου και το πολιτικό κόστος, θα είναι αμελητέο.

Πολιτικά το θέμα έχει ως εξής:

Πάντες οι βουλευταί της κυβερνώσης παρατάξεως είναι μόνιμα απόντες και ετεροχρονισμένοι από απόγεως ουσίας. Κυβερνητικός βουλευτής, που από την επομένη των εκλογών δεν πάτησε το πόδι του στην Κόνιτσα, καίτοι

από αυτήν άντλησε την εκλογική του επιτυχία, είπε επί παρουσία μας. «Και η Ζυρίχη γεμάτη βυρσοδευεία είναι, τους κυνήγησαν οι άλλοι οχτώ χρόνια, θα τους κυνηγήσουμε και μεις, δικοί μας άνθρωποι είναι» ταυτίζοντας τοιούτο τρόποως και πρωτοτυπώντας πολιτικά, το ιδεολογικό μας πιστεύω, με την τσέπη του φίλου του επιχειρηματία!!! Το μέγεθος της ηθικής και πολιτικής πώσεως δεν προσμετράται πλέον.

Ιδού όμως και από την αντιπέρα όχθη ανάλογη συνέχεια:

Σε ερώτημα που ετέθη από πλευράς δήμου, σε συνέντευξη στο «Ξενία» προς βουλευτή του ΠΑΣΟΚ, να δικαιολογήσει το πως επί κυβερνήσεως της παρατάξεώς του, το μεν υπουργείο βιομηχανίας ανέστειλε την άδεια κατασκευής του εργοστασίου, το δε Οικονομικών συνέχιζε απρόσκοπτα, να χρηματοδοτεί τον επιχειρηματία, απάντησε με το εξής γλαφυρόν όσο και πρωτάκουστο ευφύημα. «Πράγματι τούτο έγινε διότι έπρεπε να προστατέγουμε τα μηχανήματα, που ήταν μεγάλης αξίας». Τι να πει κανείς, είναι για γέλια ή για κλάμματα, μάλλον και για τα δύο μαζί. Υπάρχει όμως και τραγικώτερη σελίδα, που αφορά διοίκηση και κράτος. Παραπλεύρως των εγκαταστάσεων του βυρσοδευείου, η διεύθυνση Γεωργίας Ιωαννίνων, μόλις πρόσφατα, δεν επέτρεψε την εγκατάσταση μικρής τυροκομικής μονάδος, με αιτιολογικό που δεν πείθει τελικά, κανέναν από τους πολίτες της Κόνιτσας, ενώ τα απόβλητα του Βυρσοδευείου κατά την λογική της ίδιας διεύθυνσης, θα είναι αγιασμός για την φύση!!!

Η λογική του παραλόγου σε πλήρη ανάπτυξη, στην πλέον αντιπροσω-

πευτική της έκφραση, σε μια χώρα, ποβιάζεται να βαδίζει στους γοργού ρυθμούς των Ευρωπαϊών εταίρων της. Είναι δυνατόν να συμβαίνουν αυτά, έχει άραγε γνώση ο κ. εισαγγελεύς;

Πως αντιδρά η Κόνιτσα στις μεθελεύσεις αυτές; Ασφαλώς κατά πρώτον με προσφυγή στη δικαιοσύνη, όπου και θα καταφανεί η ένδεια της άλλης πλευράς, όσον αφορά αποδεικτικά στοιχεία, αλλά προπάντων με σοβαρότητα, με τεκμήρια, πειστήρα και επιστημονικά ντοκουμέντα, που δεν αφήνουν κανένα ίχνος αμφιβολίας, ακόμη και στον πλέον κακόπιστο. Το τεχνικό Επιμελητήριο εκλήθη και εξέφρασε επανειλημμένα, γνώμη και άποψη αρνητική. Ο λέκτορας χημείας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ. Αλμπάνης Τριαντάφυλλος, ένας αξιολογώτατος και εμβριθέστατος επιστήμων, που πραγματικά τιμά, με την εν γένει προσωπικότητά του, το ανώτατο ίδρυμα της Ηπείρου πραγματοποίησε αντικειμενικότερη μελέτη, επί των δεδομένων της μελέτης της Ευρωδέρμ. Το αποτέλεσμα είναι πάλι εντελώς αρνητικό, για το βιώσιμο της βιομηχανίας. Οι διευθύνσεις των αρμοδίων υπηρεσιών της Νομαρχίας αρνούνται να υπογράψουν εισηγητική απόφαση προς την κ. Νομάρχη, για την σωρεία των παραβάσεων, υπερβάσεων αυθαιρεσιών και ελλείψεων, οπότε συστήνεται η περίφημη «επιστημονική επιτροπή» την οποία, όπως προανέφερα, ο δήμος της Κόνιτσας αμφισβήτησε από την πρώτη στιγμή, για την επιλογή των μελών της, πράγμα που εγνωστοποίησε άλλωστε δημόσια. Παρόταύτα, προσκομίζουμε στην ως άνω επιτροπή την μελέτη καταπέλτη, για την «Ευρωδέρμ», του Πανεπιστημίου της

Καλιφόρνιας, Λός Άτζελες, εκπονηθείσα, από τον καθηγητή κ. Βασ. Μανουσιουδάκη, που θεωρείται διεθνώς αυθεντία, στον τομέα των βιομηχανικών αποβλήτων. Το κύρος και η αξιοπιστία του εγκυροτάτου Αμερικανικού Πανεπιστημίου και η επιστημονική οντότητα του καθηγητού κ. Μανουσιουδάκη, είναι δεδομένα, που όχι μόνο δεν μπορούν να αμφισβητηθούν, αλλά υποβιβάζουν κάθε αμφισβητία της ενδοχώρας στο επίπεδο της αφέλειας, προπάντων, αφού οι τελευταίες εργασίες και ανακοινώσεις του καθηγητού, τόσο στο Τόκιο, όσο και στην Κοπεγχάγη, αποτέλεσαν γεγονός και σταθμό στα παγκόσμια επιστημονικά χρονικά.

Παραθέτω ορισμένα συμπεράσματα, που άπτονται πρακτικού ενδιαφέροντος από την ως άνω μελέτη, χωρίς να εμπλέκονται στον κυκλώνα της χημικής ονοματολογίας και ανάλυσης.

«Το να συζητείται η εγκατάσταση βυρσοδευείου, σ' αυτή την περιοχή, το θεωρώ ανήκουστο». «Η βιομηχανία βυρσοδευείας είναι από τις πιο εχθρικές προς το περιβάλλον. Το να εισαχθεί στην παρθένα περιοχή της Κόνιτσας, είναι ένα μεγάλο λάθος. Θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στον τουρισμό, στις αγροτικές καλλιέργειες, στην κτηνοτροφία και ιχθυοτροφία της περιοχής. **Επιπλέον οι επιπτώσεις στην υγεία του πληθυσμού της Κόνιτσας μπορεί να είναι ανεπανόρθωτες.**»

«Για μια τέτοια μεγάλη επένδυση και ένα τόσο μεγάλο εργοστάσιο, θεωρώ την ποιότητα της προαναφερθείσας μελέτης σαν απαράδεκτα πτωχή». «Αυτή η προχειρότητα δημιουργεί αμφιβολίες για την αξιοπιστία της μελέτης». Άλλού:

«Σε μια εποχή που γίνονται διεθνώς προσπάθειες να μειωθεί ο όγκος των αποβλήτων οι παραπάνω αριθμοί είναι αποδαρρυντικοί (μιλάει αναλογικά πάντα με την προτεινομένη μέθοδο κατεργασίας) όπου κατ' αναλογία είναι: Τυπικό Βυρσοδευείο

50 μ³ απόβλητα ανά τόνο δέρμα Ευρωδέρμ.

160 μ³ απόβλητα ανά τόνο δέρμα

Πράγματι το νερό που χρησιμοποιείται σε αυτό το στάδιο μπορεί εύκολα να ανακυκλωθεί, σε μεγάλο βαθμό, μετά από κάποιο σχετικά απλό καθαρισμό. Το να αναμειχθεί αυτή η τεράστια ποσότητα νερού με απόβλητα από μετέπειτα διαδικασίες παραγωγής (π.χ. δέγνη) το θεωρώ σαν απαράδεκτη αραίωση αποβλήτων. Η πρακτική αυτή της αραίωσης είναι παράνομη στις Η.Π.Α. και πολλές χώρες της Ευρώπης». Άλλού:

«Η δέγνη είναι η διεργασία που δημιουργεί τα πιο επικίνδυνα απόβλητα, τα απόβλητα χρωμίου». «Η παροχή αποβλήτων που χρησιμοποιείται στη δήλωση (iii) είναι 172 και 148 φορές μεγαλύτερη αντίστοιχα. Ουσιαστικά η μελέτη κατεργασίας προτείνει μια τεράστια αραίωση των αποβλήτων δέγνης με τα νερά της διάβρεξης. Αυτή είναι απαράδεκτη πρακτική. Η σωστή πρακτική για τα νερά δέγνης είναι η ανακύκλωση χρωμίου στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό. Τέτοιες διεργασίες ανακύκλωσης δεν περιέχονται πουθενά στην μελέτη». Σχετικά με την σοβαρότητα της παρουσίας χρωμίου πιστοποιείται πιά όχι μόνον η ύπαρξη CrIII που είναι τοξικό, αλλά και η ύπαρξη CrVI που είναι καρκινογενές και έχει υψηλή διαλυτότητα στην περιοχή PH που αντι-

στοιχεί στα φυσικά νερό (Αώος ΡΗ 7). Οι συγκεντρώσεις χρωμίου στα νερά του Αώου κρίνονται «απαράδεκτες», ενώ «στο βυθό η συγκέντρωση χρωμίου θα είναι υψηλότερη και ο ποταμός θα έχει υψηλή συγκέντρωση χρωμίου χειμώνα καλοκαίρι». Και πάλι. «Κλείνοντας το κεφάλαιο για τις επιπτώσεις του χρωμίου θα ήθελα να μιλήσω για την παρουσία χρωμίου στον αέρα, γεγονός που μπορεί να επηρεάσει άμεσα τον ανθρώπινο πληθυσμό της περιοχής Κόνιτσας. Η επιτροπή πόρων Αέρος της Καλιφόρνιας (California Air Resources Board) χαρακτηρίζει το χρώμιο σαν ουσία που μολύνει την ατμόσφαιρα και έχει αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία. Αυξημένες συγκεντρώσεις χρωμίου στον αέρα έχουν βρεθεί γύρω από εγκαταστάσεις όπως Βυρσοδευεία, επιμεταλωτήρια χρωμίου, όπου το χρώμιο μεταφέρεται υπό μορφή σωματιδίων αεροζόλ, και μπορεί να είναι είτε τοξικό (τρισθενές) είτε καρκινογόνες (εξασθενές) και μάλιστα, μέχρι ενός χιλιομέτρου. Το γεγονός ότι η μεταφορά γίνεται υπό τη μορφή στερεών σωματιδίων αεροζόλ σημαίνει ότι το ίδιο πρέπει να αναμαίνεται γύρω από το εργοστάσιο της ΕΥΡΩΔΕΡΜ, στα ξηρά μέρη του Αώου, όπου ο βυθός θα περιέχει χρώμιο και στα μέρη όπου, εναποτίθεται η συμπυκνωμένη λάσπη». (Εδώ υπονοείται σαν λάσπη τα αφιδατωθέντα στερεά απόβλητα του βιολογικού καθαρισμού). Τέλος για την περίφημη λάσπη την οποία ο επιχειρηματίας σκοπεύει να διαθέτει ως το άριστο των λιπασμάτων για κήπους, χωράφια κ.λ.π. ο κ. Μανουσιουδάκης τονίζει επί λέξει: «Πουθενά όμως δεν αναφέρεται λεπτομερώς, που θα διατίθεται αυτή η λάσπη και με ποιές συνθήκες. Η διάθεση τέ-

τοιου είδους λάσπης πρέπει να γίνεται σε αυστηρά ελεγχόμενες γαιοπροσχώσεις (supercontrolled landfills). Περαιτέρω, όπως προαναφέραμε υπάρχει πάντα το θέμα της μετατροπής του Cr III σε Cr VI, της μεταφοράς χρωμίου ως αεροζόλ στην ατμόσφαιρα και της μεταφοράς χρωμίου από τη λάσπη σε νερά της βροχής» (δεδομένου ότι το 90% του Cr κατακρατείται στο ίζημα λάσπης αντιλαμβάνεται κανείς τον τεράστιο κίνδυνο).

Με αυτά τα στοιχεία λοιπόν και με αυτά τα δεδομένα σήμερα, το δημοτικό συμβούλιο της Κόνιτσας και νοικοκυραίοι Κονιτσιώτες σύρονται στα δικαστήρια, πότε σαν κατηγορούμενοι και πότε σαν κατήγοροι προσπαθώντας, να περισώσουν τον τόπο από την καταστροφή.

Ανατριχιάζουμε και μόνο στην ανάμνηση της διάδοσης, για την ύπαρξη του κόκκινου ποντικού, καθώς η τουριστική κίνηση μηδενίστηκε, καθώς οι περαστικοί αρνούσαν να πιούν ακόμη και νερό από την Κόνιτσα, καθώς η Καλλιθέα πλήρωσε το τίμημα με δεκάδες τόννους απούλητα ροδάκινα, πεπόνια, κηπευτικά, καθώς οι αγρότες του κάμπου μας δεινοπάθησαν να καταναλώσουν το τρυφύλλι τους. Αναζωπύρωση της ίδιας κατάστασης αναμένεται πάλι, αλλά σε υπερθετικό βαθμό, καθώς βλέπουμε το αγροτικό εισόδημα να εκμηδενίζεται και την επαρχία μας, να ερημώνεται μόνιμα και ολοκληρωτικά πλέον.

Αλλά για το νέο αυτό κατόντημα, η Κόνιτσα εβλήθη εκ των έσω και δεν παρέμεινε σύσσωμη, συμπαγής και αρραγής. Και δεν εννοώ ασφαλώς τους ολίγους αφελείς, που πλανήθηκαν από την άγνοια της ουσίας και τους οποίους

είναι χρέος μας, να προστατέψουμε, αλλά αναφέρομαι στους συμπολίτες μας εκείνους, που με επαμφοτερίζουσα ρευστή και περιδεά συνείδηση παρέδωσαν «τα όσια τοίς κυσί», μετεστράφησαν άρδην συνειδησιακά ξεπουλώντας, εν τη κυριολεξία, τον τόπο, που τους γαλούχησε και τους άντρωσε.

Τεράστια ηθική ευθύνη έχει και η οποία πνευματική τάξη του τόπου μας, η οποία με την ένοχη σιωπή της, σνηγόρησε, συνέναισε και έγινε άρα συνένοχη του εγκλήματος κατά του τόπου, που απεργάζονται διασώτες της αυθαιρεσίας και του γυχρού υπολογισμού.

Όταν οι τραγμένες συνειδήσεις γαλήνέγουν, όταν καταλαγιάσει η λογική και αναφανούν τα πρώτα συμπτώματα και οι πρώτες επιπτώσεις στην υγεία, στην περιβαλλοντική μόλυνση, στην οικονομική ζωή και την αποδιοργάνωση του ανθρώπινου δυναμικού, ίσως, ί-

σως, η ευθύνη, η αυτογνωσία και η αυτοκριτική «ανταμείγει» τους ανευθυνούπεύθυνους ανάλογα. Μόνο που η βλάβη, δεν θα είναι αναστρέψιμη. Ποιός να φανταζόταν άραγε, πως και η Μακεδονία μας, θα πλήρωνε τόσο ακριβά τον Μινώταυρο του Τσερνόμπιλ.!!!

Και κάτι ακόμη προς όλους αυτούς. Η προσωπική σφραγίδα του καθ' ενός, μικρή ή μεγάλη, θα φέρει όνομα στα χρόνια του μέλλοντος, εάν ο τόπος αυτός, το καύχημα της φύσης, λόγω της ερήμωσης, καταστεί αμφισβητούμενη εθνική περιοχή.

Και οι δεσμοί κρίνονται και τα πρόσωπα κρίνονται, προπάντων αυτά.

Έστω τέλος και η παρούσα γραφή, όχι μόνον σαν ιστορικό χρονικό αλλά σαν έντιμη σιωπηρή διαμαρτυρία, που προσπαθεί να ανεύρει ανάλογους δέκτες.

Ανακοίνωση

Το δημοτικό συμβούλιο της Κόνιτσας, κάνει έκκληση στα αισθήματα πατριωτισμού κάθε ξενιτεμένου Κονιτσιώτη, να συμπαρασταθεί οικονομικά στους δικαστικούς αγώνες του δημοτικού συμβουλίου, όπου τα έξοδα, παρά τις αμισθί παραστάσεις των 30 δικηγόρων που εκπροσωπούν τον δήμο, είναι υπέρογκα.

Στην Εθνική Τράπεζα Κόνιτσας έχει ανοιχτεί λογαριασμός επί ονόματι Κουκέση Βασιλείου και Χατζηγεφραιμίδη Πρόδρομου με αριθμό 38674418512. Το δημ. συμβούλιο σας παρακαλεί να ανταποκριθείτε όλοι θετικά.

δεν πρωτοφτιάχτηκαν απ' τους μαστόρους, αλλά πάρθηκαν απ' τις γλώσσες που ομιλούνταν στον περιγυρό τους, κυρίως απ' τις Βαλκανικές γλώσσες και τη Λατινική, που για εκατονταετίες ήταν η επίσημη κρατική γλώσσα σ' αυτήν την περιοχή.

Η ετυμολογική εξήγηση των λέξεων του ΚΩΔΙΚΑ μας δίνει την ταυτότητα της προέλευσής των, απ' όπου ίσως προκύβουν και συμπεράσματα και για την ίδια την κτιστική τέχνη.

Η διαχρονική εξέλιξη του κώδικα διαφαίνεται ως εξής:

Αρχικά διαμορφώθηκε ένας βασικός συνθηματικός κώδικας στην Ελληνική γλώσσα, την αρχική και κυρίαρχη γλώσσα του χώρου. Με την έλευση των Ρωμαίων και την πολυαίωνη κατοχή τους, αυτός ο κώδικας εμπλουτίστηκε με λατινικές λέξεις, άγνωστες στο Ελληνόφωνο κοινό, που ήταν και κατ' ανάγκη συνθηματικές. Μ' αυτές αντικαταστάθηκαν αρκετές, άγνωστες σήμερα σε μας, λέξεις του αρχικού Ελληνικού κώδικα. Κατόπιν απ' τους Σλάβους και Αρβανίτες πήρε ελαχίστους όρους. Το ίδιο συνέβη και με τους επομένους Τούρκους, πλὴν της τεχνικής ορολογίας που δεν είναι κουδαρίτικα όπως προαναφέρουμε. Τέλος η νέα Ελληνική γλώσσα συνεισέφερε αρκετές λέξεις.

Οι λέξεις του κώδικα αναφέρονται προπάντων σε θέματα της δουλειάς (αμοιβή, υλικά), διαβίωσης (διατροφή, κλπ), στις σχέσεις των κτιστών με τρίτους (εργοδότες, εξουσία) και τις γυναίκες (γεννητήσια πράξη). Αυτό ήταν φυσικό, γιατί αυτά ήταν τα κύρια προβλήματα που τους απασχολούσαν και γι' αυτά έπρεπε να συνεννοούνται κωδικά μεταξύ τους.

Γενικά οι συνθηματικές γλώσσες των όποιων συντεχνιών του παρελθόντος μεταδίδονταν άγραφες από γενεά σε γενεά, και έφθασαν μέχρι σήμερα, ύστερα από μιά μακροχρόνια διαδικασία εξέλιξης και εμπλουτισμού με νέους όρους. Ο κανόνας αυτός ισχύει και για τα κουδαρίτικα. Βέβαιο είναι ότι στον κώδικα που τώρα έχουμε, υπάρχουν πάντα λέξεις απ' τον πρωταρχικό βασικό κώδικα. Οι λέξεις αυτές προσδιορίζουν περίπου το χρόνο που διαμορφώθηκε ο πρωταρχικός κώδικας και έμμεσα περίπου την εποχή που άρχισε να ασκείται η κτιστική τέχνη. Μ' αυτές τις σκέυεις σαν κριτήριο και με βάση την ετυμολόγηση των λέξεων στον ΚΩΔΙΚΑ θα παρατηρήσουμε τα παρακάτω:

1) Ο κύριος κορμός της κουδαρίτικης γλώσσας στα μαστοροχώρια της Κόνιτσας, που ήσαν ανέκαθεν όλα τους ελληνόφωνα, είναι ο ίδιος. Υπάρχουν σίγουρα ελάχιστες παραλλαγές και μερικές επουσιώδεις διαφορές, που δεν αλλοιώνουν τον κανόνα.

2) Τα κουδαρίτικα δεν είναι εξ ολοκλήρου συνθηματική γλώσσα, όπως αφέθηκε να γίνει πιστευτό μέχρι τώρα. Βέβαια έχει αρκετές λέξεις που άλλο σημαίνουν και άλλο εννοούν (π.χ. κουπί - κουτάλι). Έχει όμως πολλές λέξεις που σημαίνουν ότι ακριβώς κυριολεκτικά εννοούν, μόνο που δεν καταλαβαίνουμε το νοημά τους, γιατί είναι εσκεμμένα έντονα αλλοιωμένες (π.χ. γκουμούτσι = κογίδι κρέατος) ή είναι ξενικές (π.χ. ντένα = ημέρα).

3) Οι καθαρά συνθηματικές λέξεις του κώδικα δεν είναι τυχαίες, αλλά σχεδόν πάντα έχουν κάποια παρομοίωση ή λειτουργικό συσχετισμό με το συμβολιζόμενο αντικείμενο (π.χ. γυαλίζω = βλέπω).

ΚΟΥΔΑΡΙΤΙΚΑ ή ΜΑΣΤΟΡΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ - ΛΟΓΙΣΜΟΙ - ΚΡΙΣΕΙΣ

του Θωμά Ζιώγα

Τα χωριά της Κόνιτσας έχουν γίνει δρυλικά πλέον στο πανελλήνιο με το όνομα ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΑ, προσωνυμία που πράγματι τους ταιριάζει και αποκαλύπτει την βαθύτερη ιστορική τους ταυτότητα.

Αυτός ο θρύλος δεν είναι λόγιο δημιούργημα των τελευταίων δεκαετιών, όπως κάποιος κακόπιστος θα ενόμιζε, αλλά είναι μία πραγματικότητα πάρα πολύ παλιά, σχεδόν αρχαία θα έλεγα.

Να τι γράφει π.χ. ο Β.Δ. Ζώτος-Μολοσσός (Δρομολόγιον της Ελληνικής χερσονήσου, τόμος Δ', τεύχος Γ, Αθήνα 1887, στη σελ. 253):

«... Αφού ο Σουλτάν Μεσίτης δια του Γκιουλχανέ Φιρμάν έδωκεν ισοτιμίαν του γύφτου και του Μπέγη, εταπεινώθησαν πάρα πολύ και εδυναμώθησαν οι χριστιανοί των τριών επαρχιών Άνω Σελίτσας (= Βοΐου), Κονίτσης και Γρεβενών, οίτινες κτίσται όντες και επιστήμονες αρχιτέκτονες, εν Ευρώπη παιδευθέντες, περιέρχονται όλην την Τουρκίαν κτίζοντες οίκους λαμπρούς, γνωστοί με το όνομα **μαστόροι** Άνω Σελιτσιώτες, κατά β' λόγον έχουσι φήμην οι Κόνιτσιώται και κατά γ' οι Κολωνιάριδες και Κορτσαλίδες....».

Από πότε όμως η τέχνη του κτίστη πετρά ασκείται απ' τους κουδαράιους;

Πολλά έχουν γραφεί μέχρι τώρα, από ειδικούς και μη, που όμως δεν ξεκαθαρίζουν απόλυτα το θέμα, γιατί δεν υπάρχουν γραπτές μαρτυρίες. Είναι όντως ένα κενό σημείο που χρήζει έρευνας. Θα βοηθούσε σίγουρα πολύ τη σχετική διερεύνηση αν μελετούσαμε με σχολαστικότητα τα ΚΟΥΔΑΡΙΤΙΚΑ.

δηλ. τη συνθηματική γλώσσα αυτών των μαστόρων, όπως εξελίχθηκε και έφθασε μέχρι εμάς.

Κατέγραφα λοιπόν τα κουδαρίτικα που λέγονται στο μαστοροχώρι Δροσπηγή (Κάντισικο) Κόνιτσας στο συνημμένο τεύχος με επικεφαλίδα ΚΩΔΙΚΑΣ και προσπάθησα να δώσω την ετυμολογική εξήγηση των λέξεων, οπότε απ' αυτή θα προκύψει και η προέλευσή των.

Επίσης σε άλλο τεύχος με επικεφαλίδα ΛΕΞΙΚΟ κατέγραφα, για την πληρότητα του θέματος, την τεχνική ορολογία που χρησιμοποιούν στην δουλειά τους οι κτίστες, η οποία διαχωρίζεται πλήρως απ' τα κουδαρίτικα, γιατί ήταν και είναι λέξεις κοινές, ανάλογα βέβαια με την εποχή που καθιερώθηκαν. Αυτό ήταν αναγκαίο για να μπορούν οι κτίστες να συνεννοούνται περί του είδους της κατασκευής. Η μακράιωνη Τουρκική κατοχή, που ήταν και η τελευταία, άφησε πάρα πολλές λέξεις στην τεχνική ορολογία, όπως άμεσα φαίνεται απ' την ετυμολόγηση των λημμάτων στο ΛΕΞΙΚΟ. Πολλές απ' αυτές τις λέξεις, άγνωστες στο ευρύ κοινό, θεωρούνται σήμερα κουδαρίτικες, ενώ δεν είναι, αφού πρόκειται απλά για τεχνική ορολογία, που ήταν σε χρήση και ξέμεινε από τα παλιά χρόνια.

Τα κουδαρίτικα όμως, σαν συντηχιακή συνθηματική γλώσσα, είχαν ακριβώς αντίθετο σκοπό, δηλ. να συνεννοούνται μεταξύ τους οι μαστόροι, χωρίς να τους καταλαβαίνουν οι εργοδότες τους και οι λοιποί τρίτοι. Οι λέξεις αυτού του κώδικα, συνθηματικές ή μη,

αν αυτοί οι τεχνίτες της πέτρας, που συνεννοούνταν με τον ΚΩΔΙΚΑ, είναι αυτόχθονες ή είναι έποικοι στον χώρο της κοιλάδας του Σαρανταπόρου ποταμού, οπότε όταν εγκαταστάθηκαν εκεί έφεραν μαζί τους και τον διαμορφωμένο ήδη κώδικα.

Πάνω σ' αυτό το θέμα υπάρχουν μέχρι τώρα οι εξής δύο αντίθετες απόψεις:

α) Η μία θέλει τους κουδαραίους γηγενείς, γιατί εδώ ήσαν ριζωμένοι πάντα, και δεν υπάρχουν μνήμες, ούτε και γραφές, που να λένε ότι είναι έποικοι στο σημερινό τους χώρο.

β) Η άλλη θέλει τους κουδαραίους εποίκους, και ισχυρίζεται ότι στην κοιλάδα του Σαρανταπόρου εγκαταστάθηκαν ελληνόφωνες πληθυσμοί της Δυτικής Μακεδονίας, που αναγκάστηκαν να μετακινηθούν από την πίεση των Σλάβων, κατά την τελευταία τους κάθοδο τον 14ο μ.χ. αιώνα, επί κράλη Στεφάνου Δουσάν. Αυτοί οι νέοι έποικοι, λένε, έφεραν την κτιστική τέχνη και τα κουδαρίτικα.

Τούτη η εκδοχή γράφτηκε από πολλούς λογίους της επαρχίας Κόνιτσας, πουθενά όμως δεν αναφέρεται η ιστορική πηγή που την καταμαρτυρεί, για να γίνει πλήρως και χωρίς ενδοιασμούς αποδεκτή.

Γηγενείς ή έποικοι, ό,τι και αν ήσαν, ένα είναι το συμπέρασμα που βγαίνει απ' τη μελέτη της συνθηματικής τους γλώσσας, ότι ασκούσαν την τέχνη τους τουλάχιστον από την εποχή της ρωμαιοκρατίας και σ' όλη τη διάρκειά της, δηλ. πριν τον 6ο μ.χ. αιώνα.

Μ' αυτές τις σκέψεις κλείνω τούτο το σημείωμα, παρακαλώντας τον αναγνώστη να μελετήσει με εμβρίθεια τον ΚΩΔΙΚΑ και το ΛΕΞΙΚΟ, (σε συνδυασμό με το ήδη εκδοθέν ΓΛΩΣΣΑΡΙ των «παράξενων» λέξεων που λέγονται στη Δροσοπηγή), και με κάποια συγκατά-

βαση και ανοχή να κρίνει τις όποιες επεξηγηματικές ατέλειες διαπιστώσει. Η ευμένεια αυτή είναι απαραίτητη, γιατί είναι όντως ιδιαίτερα δύσκολη εργασία η ετυμολόγηση μίας γλώσσας, πολλώ μάλλον, όταν αυτή είναι ένας συνθηματικός συντεχνιακός κώδικας, όπως τα κουδαρίτικα.

(συνεχίζεται)

Κάλιο αργά

Επιτέλους, πρέπει να καταλάβουμε όλοι στο χωριό μας, ότι η ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ, είναι κοινή υπόθεση όλων μας, είπε ο πρόεδρος του Συλλόγου. Χρειάζεται ο καθένας να προσφέρει όσο μπορεί, όπου μπορεί κι όποτε μπορεί. Μην τα περιμένουμε τώρα από όσους μένουν στο χωριό. Δεν κάνουν τα γηρατειά νιάτα. Είναι φυσικός νόμος της ζωής. Η εργασία για τα νιάτα είναι άσκηση. Για τα γηρατειά πόνος. Όταν αλλάξουμε νοοτροπία και δούμε τις ελείψεις του χωριού, στις σωστές διαστάσεις του, τότε η παραμονή και διαμονή δά-
ναι ευχάριστη. Είναι εύκολη η κριτική, είναι δύσκολη η δουλειά. Όταν όλοι οι κοινόχρηστοι χώροι είναι - όσο το δυνατό

καθαροί - η χαρά είναι για όλους μας. Όσοι έχουν διάθεση, ας με ακολουθήσουν αύριο, να κάνουμε αρχή από τους δρόμους (κλαδιά, χόρτα, πλαστικά). Ας δείξουμε με το παράδειγμά μας τις αρετές μας στα γύρω χωριά. Εξ άλλου τρεις είναι οι παντοδύναμοι: Ο παπάς, ο βασιλιάς κι εκείνος που δεν κάνει τίποτε. Δεν πιστεύω να υπάρχει κανείς μεταξύ μας.... Τι κάνει ο γλυκός λόγος και η πειδώ; Κάνει θαύματα.

Γιάννης Παπαμιχάλης-Τυμφαίος

4) Η ίδια η λέξη κούδαρης σημαίνει κτίστη που σφυρηλατεί με το τσιοκάνι (= τύκος, σφυρί) τους λίθους, δηλ. τσιοκανάρης (= τυκιστής) όπως πιο απλά λένε οι μαστόροι στην γλώσσα τους. Είναι καθαρά λατινική λέξη απ' το ρήμα CUDO (κτυπώ, τυκίζω, σφυροκοπώ).

Γράφτηκε ότι «κούδα» λένε οι κτίστες την πέτρα, γι' αυτό και ονομάστηκαν κουδαραίοι. Η εξήγηση αυτή είναι λανθασμένη και εν πολλοίς φτιαχτή γιατί είναι βεβαιωμένο ότι σε κανένα απολύτως μαστοροχώρι δεν λένε «κούδα» την πέτρα. Ο ορισμός ότι «κούδα» σημαίνει πέτρα μάλλον είναι λόγιο εύρημα, γιά να δοθεί πειστική εξήγηση στη λέξη κούδαρης.

5) Υπάρχει μία ομάδα λέξεων, οι οποίες σχετίζονται με τη δουλειά, που έχουν αρχαία ελλ. προέλευση, π.χ. πραχάλα (= δουλειά), πηρούνια (= καρφιά), βαίτσιω (= δύρα), σουφλιέρι (= αγκωνάρι), ζυμπήλια (= μαραγκοί), γκαντένος (= τοίχος), μουχόβια (= κεραμίδια), σιούρω (= άμμος), τσιοκάνι (= σφυρί), περλεπές (= σκεπάρι).

Βέβαια πάμπολλες άλλες λέξεις εμπίπτουν σ' αυτήν την κατηγορία. Ενδεικτικά αναφέρω: κράνια (= χρήματα), μωχούσα (= νοικοκυρά), στάμος (= καθισιό), φορώ (= έχω), γκηνεύω (= κοιμούμαι), γκητζνάρι (= γαΐδαρος).

6) Επίσης ένα άλλο σύνολο λέξεων της δουλειάς είναι καθαρά λατινικές, π.χ. κάλω (= κονίαμα), κούδαρης (= κτίστης), κουμπαρούλι (= αγκωνάρι), μανούρα (= πέτρα), κούρσι (= τμήμα τοίχου).

Αλλά και άλλες λέξεις, μη τεχνικές, είναι αυτούσιες λατινικές, π.χ. ντούκανος (= αρχηγός), βολιώτης (=

λάδι), γκαλίνα (= κότα), γκάλπινες (= λίρες), κατσάλι (= σκυλί), μανεύω (= τρώγω), σουπακιάζω (= βινέω), κορούτης (= βλάχος), μάπες (= χρήματα), όρματος (= όμορφος).

7) Οι λοιποί όροι του κώδικα είναι όλοι Ελληνικοί, με εξαίρεση μονογύφιο αριθμό λέξεων, που είναι Σλάβικες, Αρβανίτικες και Τούρκικες αντίστοιχα, και αποτελούν συνήθως εναλλακτική δεύτερη ονομασία σε υπάρχουσες λέξεις.

Αυτή η αφθονία λατινικών όρων στον ΚΩΔΙΚΑ, καθώς και η ίδια η λέξη κούδαρης, είναι μιά τρανή ένδειξη, σχεδόν απόδειξη θα έλεγα, ότι η κτιστική λατινική ήταν η επίσημη κρατική γλώσσα στον Ελληνικό και Βαλκανικό χώρο, δηλ. πριν απ' τον 7ο μ.χ. αιώνα τουλάχιστον.

Η πενία του κώδικα σε σλάβικες λέξεις, οι οποίοι εμφανίζονται τον 7ο μ.χ. αιώνα, αυτό ακριβώς δείχνει και έτσι λογικά εξηγείται.

Επίσης η περίσσεια αρχαιοελληνικών λέξεων που είναι πολύ παλαιότερες των λατινικών, δείχνει ότι αληθεύει ο παραπάνω ισχυρισμός, και άγει αβίαστο επαγωγικό συμπέρασμα, ότι τουλάχιστον σ' όλη τη διάρκεια της ρωμαϊκής κρατίας, που η Ελληνική και η επίσημη Λατινική γλώσσα συνυπήρχαν, ασκούνταν η κτιστική τέχνη απ' τους κουδαραίους. Ίσως μερικοί τολμηρότεροι συμπεράνουν ότι και πριν την ρωμαϊκή κρατία ήξεραν την κτιστική τέχνη οι κουδαραίοι, αφού έχουν τόσες αρχαιοελληνικές λέξεις στον κώδικά τους.

Δεν έχουμε όμως γραπτά ή άλλα μαρτυρικά στοιχεία περί τούτου, γι' αυτό παραπάνω μίλησα για τρανές ενδείξεις και όχι για αποδείξεις. Ίσως η έρευνα αποκαλύψει μελλοντικά κάποια ιστορική γραφή που να επιβεβαιώσει ακλόνητα το παραπάνω συμπέρασμα.

Επίσης ερευνητέο είναι το θέμα,

να στέκω ορθός να πολεμώ και δίπλα να γεμίζω,
σύρτε και στη μανούλα μου, πέτε της πως παντρεύθηκα.

Πήρα την Πέτρα Πεθερά, τη μαύρη γη γυναίκα».

Αντιστάθηκε σθεναρά αποφασιστικά στην ξένη Προπαγάνδα που θέλησε να νοθεύσει την Ελληνική καταγωγή της.

Στους απελευθερωτικούς Πολέμους (1912-1913) πρώτη στους αγώνες. Έδρα Εθνικών Ανταρτικών ομάδων η περιοχή της (Παλαιοσέλλι).

Το 1940, υπό την σκέπη της υπερμάχου Στρατηγού, ανεδείχθη εις Δερβενάκια της Ηπείρου. Έγινε ο τάφος τους φασισμού. Η μεγάλη νίκη του Σμόλιγκα, άλλαξε την φάσιν του Πολέμου. Εσήμανε την σωτηρία της ανθρωπότητας.

Στον εμφύλιο πόλεμο απεδείχθη η Αχίλλειος Πτέρνα, να συντριβή ο Δημοκρατικός στρατός. Διότι απ' αυτήν, αι Εθνικαί δυνάμεις επλεύρησαν και κατέλαβαν το ύψωμα «Κλέφτης». Οχυρόν απόρθητον των ανταρτών που στηρίζονταν όλη η αμυντική γραμμή των.

Αι φυσικαί καλλονές της δεν περιγράφονται.

Αν σταματήση κανείς στην εξέχουσα θέση «Άγιοι Απόστολοι» των Πάδων, θα δοκιμάσει μεταπτώσεις. Βλέπει τον φαλακρόν και νηφάλιον Σμόλιγκα και ταπεινώνεται μπροστά στο μεγαλείο του. Γυρίζει προς την Τύμφη και εκπλήσσεται. Μένει έκθαμπος στην μεγαλοπρέπειά της.

Αι καταπράσινες και καλάρρυτες Παρυφές της, η εκτεταμένη γυμνή κορυφή της με τις αιωνόβιες χιονοφωλιές της διεγείρουν τον θαυμασμόν του.

Και εκείνη η Χαράδρα, η θεόρατη Χαράδρα. Με το αχανές στόμα της και τα σκληροτράχηλα χείλη της τον κάμνουν άναυδον. Διερωτάται: Μήπως ε-

δώ αι Πύλαι του Άδου; Εδω η Σκύλλα και η Χάρυβδις;

Ο Αώος ποταμός περνά στα πόδια της. Τα χαϊδεύει. Είναι ο δημιουργός της; «Το ήσυχο το νερό, τρυπάει το βουνό». Τώρα είναι βιαστικός. Στριμωγμένος στην Χαράδρα, θέλει ν' απλώσει να ξεμουδιάσει στην κοιλάδα της Κονίτσης.

Απ' εκεί ενισχυμένος απ' τον Βοϊδομάτη και τον Σαραντάπορο να μπει στη Βόρειο Ήπειρο, να σκορπίσει την ελπίδα για παρηγοριά, να φθάσει, στην Αδριατική να διαμαρτυρηθεί στην Ιταλία, γιατί αυτή μαζί με την Αυστρία, εδημιούργησαν το 1913, την Αλβανία.

Σ' αυτά, την άνοιξη τα κελαηδήματα των πουλιών, του κότσυφα, του αιδονιού, του κούκου, του σπίνου. Το καλοκαίρι η μονότονη φωνή του γκιώνη, του γρύλλου, τα κουδουνίσματα των κοπαδιών, τα γαυγίσματα των σκυλιών.

Αλλά και η απέναντι καταπράσινη κοιλάδα του «Ρεσινίτη» δεν υστερεί. Τον σαγηνεύει, τον μαγεύει το σύνολόν της.

Πλημμυρισμένος λοιπόν ο θεατής απ' τα διάφορα συναισθήματα, δεν μπορεί να συγκρατηθεί; Μονολογεί, αναφωνεί.

«Θεέ μου, Συ, που την φύσιν εδημιούργησες, και με ενεργόν δύναμιν την επροίκισες, ώστε τα πάντα να δύναται να μεταβάλει. Φώτισε τους αρμοδίους, ωδήγησέ τους εδώ, να ιδούν τα θαυμασιά σου, να Σε υμνήσουν, να σε δοξολογήσουν, αλλά και να σου υποσχεθούν, ότι θα αξιοποιήσουν, τα τόσα αγαθά Σου, για το καλό του τόπου την ευημερία των ανθρωπίνων Πλασμάτων σου.

Πέντε είναι τα χωριά της. Το Ελεύθερο, το Παλαιοσέλι, οι Πάδες, τα Άρματα, το Δίστρατο. Έζησαν, τσιφλίκι το πρώτο, κεφαλοχώρια τα άλλα. Το κάθε ένα έχει την ιστορία του, την δημιουρ-

Η Δοξασμένη Κοιλάδα (Η λεκάνη του Αώου)

του Ηλία Ε. Παπαζήση

(συνέχεια του 26ου μέρους)

Μέρος 27ον

Συνεχίσαμε τις προσπάθειες μας, για την προβολή, την αξιοποίηση της απόμερης αλλ' εκλεκτής γωνιάς της χώρας μας, της Κοιλάδας του Αώου και βελτίωση γενικά της συγκοινωνίας αυτής. Για την ένδεν δε του Αώου περιοχή τη Λάκκα Αώου, στις εφημερίδες «Πρωινά Νέα» των Ιωαννίνων της 11.12.1977 και «Ηπειρωτικόν μέλλον» των Αθηνών της 1.2.1978 εδημοσιεύσαμε:

Η Λάκκα του Αώου

Την δημιουργούν οι νοτιοδυτικές παρυφές του Όρους Σμόλιγκα. Το μήκος της περίπου 50 χιλιόμετρα ανατολικά της Κονίτσης.

Ο Αώος ποταμός την διαχωρίζει από την υπόλοιπη λεκάνη, που έχει το όνομά του (Λεκάνη Αώου).

Την προστατεύουν από Βορρά και Νότον, τα δύο όρη Σμόλιγκας και Τύμφη, ώστε το κλίμα της, το Χειμώνα ανεκτόν, το Καλοκαίρι δροσερόν.

Γνωστή από τους μυθικούς χρόνους. Η τιτανομαχία των στοιχείων της Δρακόλιμνης του Σμόλιγκα και της Τύμφης, τροφοδοτεί και πλουτίζει την μυθολογία.

Κατατρεγμένοι Σελλοί, οι κατά τον Ησίοδον γεωργοποιμένες και κατά τον Όμηρον υποφήται (γυμνόποδοι και γυμνητεύοντες) σ' αυτήν βρήκαν καταφύγιο, κοντά στους Τυμφαίους κτηνοτρόφους. Εδώ δημιούργησαν τον πρώτον οικισμό των απ' το όνομά των «Σέλλι», που αργότερα ωνομάστηκε «Παλαιοσέλλι».

Συνορεύει με την Μακεδονία και έγινε η συντομώτερη διόδος σε πολλά

στρατεύματα και σε πολλούς ληστροβίους ή διαμονή των.

Απ' αυτήν, ως πιθανολογείται, ο Άδμπος εφυγάδευσε στην Μακεδονία - Περσία, τον ικέτην του Θεμιστοκλή διωκόμενον από τους Αθηναίους.

Ο Φίλιππος Β' και άλλοι βασιλείς την εχρησιμοποίησαν να εισβάλουν στην Ήπειρο και να γυρίσουν στην Μακεδονία.

Ο Φίλιππος Ε', όταν νικήθηκε από τους Ρωμαίους στην Κλεισούρα της Βορείου Ηπείρου και κυνηγημένος έφθασε στην κοιλάδα της Κονίτσης, απ' αυτήν πέρασε και έφθασε στην Μακεδονία.

Η παράδοσις λέγει, ότι απ' την χαράδρα του Αώου περνούσε και κλάδος της Εγνατίας οδού, με προπύργιο στην είσοδο, το κάστρο της Κονίτσης.

Ληστρικές δραστηριότητες, πολλές φορές εμόλυναν και αιματόβαγαν τη γη τους. Αι πύλες της «Σουνίτσα και Βασιλίτσα» ήταν ο φόβος και ο τρόμος, η λαχτάρα των διερχομένων.

Ευλογήθηκε απ' τον Άγιον Κοσμάν, ότι πολλές γυχές θα σώσει.

Προστατεύθηκε, απ' τον Δημήτριο τον Νεομάρτυρα με την Προσευχή του και το σπαδί του. Επαναστατικές κατά των Τούρκων εκδηλώσεις εδόξασαν τις βουνοκορφές της. Η λαϊκή μούσα ετραγούδησε τα κατορθώματά τους.

«Εσείς Παιδιά Βλαχόπουλα, από πέρα απ' το Ποτάμι,

αν πάτε προς την Κόνιτσα, και στη μεγαλή τη χώρα,

να στείλτ' έναν μάστορα, ναν άξιο παλληκάρι,

να πελεκήσει μάρμαρα, μνήμα πλατύ να σκάγη,

Ο ΤΡΑΥΜΑΤΙΣΜΟΣ

Διήγημα

Ήμουν δεν ήμουν 8 χρονών, με τη λήξη του δεύτερου Παγκοσμίου πολέμου. Χαρές που τελείωσε ο πόλεμος.

Ζήτω η χαρά κι η λευτεριά!

Η ανοικοδόμηση και η ζωή ξανάρχιζε, μέσα απ' τα ερείπια και την καταστροφή. Όπου και αν κοίταζες έβλεπες καταστροφές ερείπια και φοβισμένες ανθρώπινες σκιές.

Τα χωριά μας ρημαγμένα και γεμάτα εγκαταλειμμένο πολεμικό υλικό, επικίνδυνο, που με την πρώτη επαφή σκορπούσε γύρω του φωτιά και καταστροφή. Αυτή τη γενική εικόνα έδιναν τα χωριά μας, αλλά και οι πόλεις ακόμη χειρότερα.

Εμείς ζούσαμε τότε την αγροτική ζωή με τα ζώα μας και με την καλλιέργεια της μάνας γης που μας έσωσε με τη γλυκειά «μπομπότα»¹, το να 'χες τότε λίγα ζωντανά πρόβατα, γίδια ή βόδια, ήσουν πρώτος. Γι' αυτό τα περιποιούμαστε πολύ, τα φροντίζαμε και τα βοσκούσαμε με τον καλύτερο τρόπο. Καμαρώναμε να 'χαμε τα καλύτερα κατσικάκια ή αρνιά και τα στολίζαμε με κουδουνάκια.

Τότε τα πιό μεγάλα παιδιά επινοήσανε με παλιές χειροβομβίδες - Ιταλι-

κής προέλευσης και κατασκευής - να κάνουν ωραία κουδουνάκια. Να πως:

Ο μεγαλύτερος ξάδελφός μου, ο Γιώργος, επινοητικός και πολυτεχνίτης, ακόμη και σήμερα, όλο επινοήσεις είναι, έπαιρνε την Ιταλική χειροβομβίδα, τραβούσε όπως έλεγε την περώνη, την έκανε ακίνδυνη, την ξεβίδωνε, αποτελούνταν από δύο μέρη τα επάνω και το κάτω, άδειαζε την μπαρούτη, την τρυπούσε απ' το πάνω μέρος κρεμούσε μια καρφίτσα και την έκανε δύο ωραία κουδουνάκια και τα κρεμούσε στα δικά του κατσικάκια και αρνάκια κι 'χε ένα κοπάδι, από κουδουνάκια που 'καναν μια ωραία αρμονία. Την τέχνη του δεν ήθελε να μας την πει και σε μας.

- Είναι επικίνδυνα πράγματα αυτά έλεγε και ξανάλεγε κι όλο κορδωνόταν για την τέχνη του. Τον παρακαλούσα εγώ να μου μάθει τα μυστικά, τίποτα αυτός. Μόνο, έπειτα από πολλά παρακάλια, μου 'δινε κανένα κουδουνάκι. Τι χαρά που ένοιωθα!

- Ήθελα όμως να γίνω κι εγώ κατασκευαστής, ήθελα να γίνω τεχνίτης, να στολίσω τα κατσικάκια με ωραία γαργαλιστικά κουδουνάκια. Κι όλο σκεφτόμουν, κι όλο μηχανεύομουν, τι

στώση έλλειψης αντικειμενικότητας, αυστηρές κυρώσεις να επιβάλει.

Δυστυχώς συμφώνησε στην απομάκρυνση της Μ.Ο.Μ.Α. απ' την περιοχή για να χρησιμοποιηθεί το κλιμάκιό της σ' άλλη περιοχή και έτσι αντί να τιμωρηθούν οι υπαίτιοι, επιμωρήθησαν οι κάτοικοι της περιοχής που μεγάλη ανάγκη είχαν ακόμη των υπηρεσιών της.

Η 36η επαρχιακή οδός Κονίτσης Διστράτου ως γνωστόν διασχίζει τον

μεγαλύτερο Πινδικόν όγκο και κατά συνέπεια οι ελλείψεις της είναι πάμπολλες και καθημερινά αυξάνουν.

Για να μη θρηνήσομε λοιπόν στα τόσα ανθρώπινα θύματα και άλλα, ενδείκνυται, είναι άμεση ανάγκη να επανέλθει η Μ.Ο.Μ.Α. για να συνεχίσει το ανθρωποσωτήριο έργο της.

Είναι η μόνη κατάλληλη για την περιοχή αυτή. Περιμένουμε.

(συνεχίζεται)

γίαν του, την εξέλιξίν του, την δράσιν του. Τώρα σβήνουν. Η αστυφιλία, αι ανάγκαι, άρπαξαν την νεανικήν ζών των.

Οι Αυγουσιάτικες αναλαμπές απ' τον ερχομό των ταξιδευμένων δεν κρατούν πολύ. Μοιάζουν τις Πυγολαμπίδες της άνοιξης. Εμφανίζονται, τις χαιρόμαστε, αλλά γρήγορα εξαφανίζονται. Έτσι παραμένουν γηροκομεία. Τόπος νοσταλγίας του παρελθόντος.

Ένας δρόμος την εξυπηρετεί. Η 36η επαρχιακή οδός. Ημιτελής, θέλει πολλά να τελειώσει. Εξακολουθεί να μένει παραγκωνισμένος ο τόπος αυτός του Διεθνούς προσκυνήματος.

Αξιοποιουμένη θα αποβεί τόπος έλξεως πολλών επισκεπτών το καλοκαίρι και τον χειμώνα. Αξίζει, έχει πολλά πλεονεκτήματα. Δύναται να αξιοποιηθεί, να μεταβληθεί, εις μία απ' τις ωραιότερες περιοχές της Ηπείρου, της Ελλάδος.

Ενδείκνυται, η 36η επαρχιακή οδός να γίνει να προγραμματοποιηθεί Εθνική οδός Κονίτσας - Γρεβενών. Το μήκος της δεν θα υπερβαίνει, τα 120 χιλιόμετρα.

Επίσης η 25η επαρχιακή οδός (Ζαγόρι) να ενωθεί με την σήμερα 36η επαρχιακήν οδόν, από το Βρυσοχώρι.

Η ένωση αυτή θα πραγματοποιήσει το κύκλωμα της Τύμφης και τα οφέλη πολλά.

Αλλά και μία συστηματική επιστημονική έρευνα στην περιοχή αυτή είναι επιβεβλημένη. Θα αποκαλύψει πολλά.

Ας ελπίσουμε.

Όσο δ' αφορά τη συγκοινωνία στη Λάκκα του Αώου, είναι κοινή η αντίληψη και ομολογία, ότι η συμμετοχή της στρατιωτικής μονάδος της Μ.Ο.Μ.Α. στην επέκταση και βελτίωση της 36ης επαρχιακής οδού Κονίτσας - Διστρά-

του υπήρξεν αποδοτική, αποτελεσματική. Χρόνια εργάστηκε σ' αυτή την οδό σκληρά, τίμια, ευσυνείδητα. Διάνοιξε και διεπλάτυνε την οδό, σχεδόν σ' όλο το μήκος της. Προέβη στον εκβραχισμό μεγάλου όγκου εκτεταμένων βράχων που η δέα των στον κάθε διερχόμενο ρίγος και θαυμασμό προξενεί. Αξίζει μεγάλος έπαινος στη στρατιωτική αυτή υπηρεσία και των κατοίκων της περιοχής ταύτης ευγνωμοσύνη θα είναι αέναος.

Κι όμως, αυτή η εξαίρετη υπηρεσία, η τόσο ευσυνείδητα εργασθείσα ποτίσθηκε από ορισμένους χαλή, δοκίμασε πικρίαν. Οι τότε πρόεδροι των Κοινοτήτων της περιοχής, ήτοι του Ελευθέρου Γ. Σπανός, του Παλαιοσελλίου ο Στεφ. Τζίμας, των Πάδων ο Ανδρ. Κωφός, των Αρμάτων ο Π. Σγούρος και του Διστράτου ο Ιωαν. Τσώνης, αυτοβούλως χωρίς ως πληροφορούμεθα τη συγκατάθεση των κοινοτικών συμβούλων των, και χωρίς την κοινή αντίληψη να υπολογίσουν, συγκεντρώθηκαν στο Δίστρατο την 1-2-1987 και στη σύσκεψη που έκαναν έβαγαν τον κάλαμον της αχαριστίας, διετύπωσαν και εκτόξευσαν την κατηγορία κατά της υπηρεσίας της Μ.Ο.Μ.Α., ότι δεν ανταποκρίνεται στην αποστολή της, αδρανεί, δεν προσφέρει κι ότι για την επίλυση πολλών ζητημάτων, συμφέρον είναι να διορισθεί απ' αυτούς τεχνικός σύμβουλος με υπεύθυνες τεχνικές γνώσεις και συγχρόνως διόρισαν τοιούτον με το θλιβερό αποτέλεσμα η Μ.Ο.Μ.Α. να διαμαρτυρηθεί και τελικά ν' αποσυρθεί να εγκαταλείψει το έργο που τόσα χρόνια εκτελούσε.

Αλλά και η Νομαρχία δεν εστάθμισε το ζήτημα ως θα έπρεπε. Δεν ερεύνησε ν' ανεύρει τα ελατήρια που ώθησαν τους προέδρους στην παράλογη και επιζήμια ενέργειά των και σε διαπί-

στο κεφάλι, περισσότερο στη μέση και πιο πολύ σ' αριστερό το πόδι.

Σε λίγο από τις φωνές και τη φασαρία, πρόβαλε στον ορίζοντα του γυμνού λοφίσκου από τα χωράφια μακριά που δούλευε, η στεγνή μορφή της μάνας με ανεμομαλλιασμένα μαλλιά, με χέρια υγωμένα προς τον ουρανό και με την οίμωγή του θανάτου, σε τίποτε δεν διέφερε από την κορυφαία του χορού της αρχαίας Τραγωδίας. Αυτή η Ηπειρώτισσα μάνα, μ' είχε μεγαλώσει με το καλαμποκίσιο υωμί, που μόνη της το 'σπερνε το μάζευε και με τα χέρια της το ζύμωνε. Αυτή που λαχταρούσε να κρατάει στην αγκαλιά το γιό της, κι ας τον μεγάλωσε με χίλια βάσανα. Πάντα όμως με το χαμόγελο, το βάλαμο αυτό της υυχής, με την ανεξάντλητη υπομονή της, με το κουράγιο της να προσφέρει στο παιδί της, χωρίς βαρυγγομιά, παρ' όλη την τυρανία, που την φύλαγε πάντα για τον εαυτό της. Αυτή μάνα! πατέρας, αδελφός!

Ηρωϊκή γυναικεία ύπαρξη, υποδειγματική μορφή μάνας.

Αυτή λοιπόν είδε, τα πάντα να χάνονται. Το παιδάκι της τραυματισμένο, χτυπημένο να σφαδάζει από τον πόνο... Μ' άρπαξε στην αγκαλιά της και μ' έσφιξε δυνατά, και μ' όλη τη δύναμη της φωνής της φώναζε - ούρλιαζε θα 'λεγα - παιδάκι μου τι έπαδες, τι έπαδες. Γλήγορα, γλήγορα στο γιατρό. Ένοιωσα να χάνομαι. Δεν καταλάβαινα τίποτα.

Με πήραν, με 'δεσαν πρόχειρα και σχεδόν αναίσθητο με 'βαλαν καβάλα στο γαϊδουράκι και με πήγαν στο χωριό ΒΑΣΙΛΙΚΟ, στο γιατρό γερο Φίλιο.

Ο γερο Φίλιος - Θεός ασχωρέστον - κούνησε το κεφάλι του, με περιποιήθηκε λιγάκι και είπε:

«Γλήγορα για τα Γιάννενα, αλλιώς χάνεται το παιδί».

Η καημένη η μάνα, τι να κάνει τώρα; Αυτοκίνητο δεν υπήρχε, άλογο ή κάρο δεν είχε, με πήρε λοιπόν και με

το γαϊδαρο χτυπώντας τον δυνατά, για να τρέχει κι όχι να βαδίζει, γλήγορα να πάμε στα Γιάννενα με τα πόδια. Να προλάβει να σώσει το παιδί της. Πενήντα χιλιόμετρα μακριά. Πετούσε πια δεν βάδιζε κι όλο έλεγε: Παιδάκι μου μην ανησυχείς θα γίνεις καλά. Θα σωθείς μην κλαίς.

Καημένη μάνα και τι δε θα 'δινες για να φθάσουμε πιο γρήγορα όσο μπορούσαμε. Πόση αγωνία! Να προλάβει να σώσει το παιδί της. Αρχισα να συνέρχομαι. Και καβάλα στο γαϊδαρο έβλεπα τη μάνα μου να τρέχει - να τρέχει για να φθάσουμε, μα ήταν δυνατόν; Ίδρωνε και αυτή και ο γαϊδαρος. Τρέχα - τρέχα. Προχώρα. Αρκεί να φτάσουμε μια ώρα αρχύτερα. Ο δρόμος μακρύς και ατέλειωτος κι ο πόνος μεγάλος. Καμιά φορά φθάσαμε στο Καλπάκι. Ευτυχώς εκεί βρήκαμε κάποιο στρατιωτικό αυτοκίνητο και μας έφερε στα Γιάννενα, στο Νοσοκομείο.

Στο Νοσοκομείο όμως δεν υπήρχε δέση. Ήταν γεμάτο. Με πήγανε στην κλινική του «Γιαννή». Γρήγορα οι γιατροί με πήρανε στο χειρουργείο, με καθάρισαν με δέσανε, με σώσανε. Κάθισα περίπου ένα μήνα στην κλινική. Οι γιατροί και οι νοσοκόμες όλο με μένα είχαν να κάνουν. Λοιπόν τι λέει σήμερα ο μικρός τσομπανάκος με τα κουδουνάκια; Θα μας φτιάξεις κανένα κουδουνάκι;

Πέρασε ο καιρός, έγινα καλά!

Μόνο μερικά σημάδια έχουν μείνει για να μου θυμίζουν το τραύμα και τον πόλεμο ...

Κάθε φορά που πηγαίνω στο όμορφο μικρό χωριουδάκι μου, θυμάμαι τον τραυματισμό μου και μονολογώ:

— Αρχιτεχνίτης δεν ήθελε να γίνω; Καλά έπαθα!

Πάτρα, Νοέμβρης 1991.

Σωκράτης Μιχ. Οικονόμου
Σχολικός Σύμβουλος Π.Ε.

έπρεπε να κάνω. Ψάχναμε λοιπόν για πολεμικό υλικό. Μαζί μ' άλλα παιδιά γειτονόπουλα, βρήκαμε κάμποσες χειροβομβίδες και τότε του 'παμε του Γιώργη που 'ναι. Αυτός πήγε και τις πήρε. Άφησε όμως μια χτυπημένη (τσαφλιασμένη που λέμε) ...

Πηγαίνοντας μαζί του και κρυφά κρυφά, με πραγματική παιδική πονηριά και μυσταγωγία, έμαδα πώς απομόνωνε την περώνη και πώς έλυνε τις χειροβομβίδες.

Βράδυα ολόκληρα ονειρευόμουν κι εγώ να γίνω κατασκευαστής κουδουνιών να στολίζω τα ζωντανά μου, να περηφανεύομαι και να μην έχω ανάγκη τον Γιώργη.

Κρυφά κρυφά λοιπόν, από τ' άλλα τα παιδιά, μαζί με τον πιο μικρό ξαδελφό μου, μια μέρα το καλοκαίρι του '45 πήγαμε στο κρυφό μέρος, πήραμε την «τσαφλιασμένη» χειροβομβίδα με κρυφή ανύποτη χαρά, τη βάλαμε στο σακκουλάκι μας και ξεκινήσαμε για το δάσος κοντά στην εκκλησία του χωριού, στο γνωστό «ΜΑΡΙΝΟ» να βοσκήσουμε το μικρό μας κοπάδι και να φτιάξουμε και δύο κουδουνάκια.

Εγώ θα γινόμουν αρχιτεχνίτης. Ο μικρότερος ξαδελφός μου, αρχιτεχνίτης σήμερα, στο εργοστάσιο «SKANIA — DAVID» στη Σουηδία, έπαιρνε μαθήματα με μεγάλη σοβαρότητα.

Καθίσαμε κάτω από ένα σκιερό δένδρο. Άρχισε η επιχείρηση. Αλήθεια πως θα την έλυνα; αν έσκαγε; αν μας σκότωνε; Αϊντε τι σκέψεις είναι αυτές. Άφησα το σοβαρό ύφος και ξαναενθουσιάστηκα. Μωρέ θα σε λύσω κι ότι θέλει ας γίνει, είπα.

Θυμάμαι ήταν κόκκινη κι 'χε κάτι αράδες πράσινες. Αν και χτυπημένη φάνταζε πολύ ωραία.

— Λες να εκραγεί; ξαναμουρμούρισα.

— Μπα αυτή είναι ακίνδυνη, είναι τσαφλιασμένη. Δεν σκάει.

Ο Γιώργης πως τα καταφέρνει. Τώρα κι εγώ θα γίνω Αρχιτεχνίτης. Την πιάνω απ' εδώ, την πιάνω απ' εκεί, επιχειρώ να την ανοίξω, τίποτα. Προσπαδώ, ξαναπροσπαδώ, η αγωνία μεγαλώνει, τίποτα. Απελπίστηκα. Σταμάτησα.

— Θεέ μου, αν έσκαγε θα μας έκανε κομμάτια κι εμένα και το μικρό μου ξαδελφάκι.

— Δεν γίνεται τίποτα, είπαμε και την αφήσαμε. Πάει δεν γίνεται κουδουνάκια ... Ξεκουραζόμαστε λιγάκι.

Σε λίγο μου λέει ο ξάδελφός μου.

— Πάρε μια πέτρα και χτύπησέ την, θα 'νοιξει τι θα κάνει.

Ενθουσιάστηκα εγώ. Παίρνω μια πέτρα και ετοιμάζομαι να την χτυπήσω. Έτοιμος αλλά εκείνη την ώρα σα να φοβήθηκα σαν κάτι να με έσπρωξε σαν τύχη, σήκωσα το χέρι και ... σταμάτησα. Όχι, δεν κάνει μπορεί να σκάσει και να σκοτωθούμε είπα.

Δεν γίνεται κι άφησα την πέτρα. Σφύριξα μια για τα κασιόκια, έκανα μια βόλτα και σα να ξεκαθάρισε και το μυαλό μου.

— Δε βαριέσαι, θα μου δώσει ο Γιώργης κανένα κουδουνάκι, είπα. Ας την πετάξω αυτή την παλιο-χειροβομβίδα.

Την άρπαξα από κάτω και μ' όση δύναμη είχα - είτε από κακία, είτε από απογοήτευση - την πέταξα σε μια μεγάλη πέτρα απέναντι 8 - 10 μέτρα μακριά.

Τότε - ώ! Τότε ένα δυνατό «μπαμ» ακούστηκε και καπνός ως πάνω βγήκε, ενώ αίματα έτρεχαν από παντού, έπεσα κάτω φωνάζοντας και κλαίγοντας δυνατά, το ίδιο και ο μικρός μου ξάδελφος. Είχαμε κτυπήσει. Είχαμε τραυματισθεί. Τα κασιόκια τρόμαξαν κι αυτά, απ' το χωριό άρχισαν να τρέχουν οι χωριανοί. Φωνές, κλάματα, κακό. Σκοτώθηκαν τα παιδιά έλεγαν. Εγώ ξαπλωμένος κάτω σπάραξα από τους πόνους, γεμάτος αίματα. Η έκρηξη της χειροβομβίδας μ' είχε χτυπήσει σε τρία μέρη. Ελαφρά

ΣΤΑ ΦΑΡΑΓΓΙΑ ΤΟΥ ΑΩΟΥ

Αναδημοσίευση από το βιβλίο του Σ. Τουφίδη «Ο ΑΩΟΣ ΚΑΙ Η ΦΥΣΗ ΤΟΥ» 6' έκδοση 1991.

Η χώρα μας, με την ποικίλη εδαφική της μορφολογία, έχει πολλά μικρά ή μεγάλα φαράγγια.

Ένα από τα μεγαλύτερα ομορφότερα και δυσκολότερα στο πέρασμά τους, είναι και το φαράγγι του Αώου. Για να είμαστε πίο σαφείς, πρέπει να διευκρινήσουμε ότι ο Αώος δεν έχει μόνο ένα φαράγγι, αλλά στο μάκρος του από πηγές ως Κόνιτσα σχηματίζει πολυάριθμα φαράγγια, κλωθογυρίζοντας σαν πελώριο φίδι στην αγκαλιά της ατέλειωτης χαράδρας.

Το τμήμα που αρχίζει να στενεύει από το χωριό Ελεύθερο και φτάνει ως το μοναστήρι του «Στομίου» είναι το πίο στενό σε πλάτος, το μακρύτερο σε απόσταση το φοβερότερο σε θέα.

Την πορεία σ' αυτό το άγριο και θαυμαστό σε ομορφιά φαράγγι θα περιγράψουμε πιο κάτω, όπως την κάναμε δυό μέλη της Ορειβατικής ομάδας Κόνιτσας στις 18-19/9/82.

Είχαμε προγραμματίσει να περάσουμε αυτό το κομμάτι μέσα στο καλοκαίρι, αλλά ήρθαν έτσι τα πράγματα που μας πήρε το φθινόπωρο χωρίς να πραγματοποιήσουμε την απόφασή μας.

Στις 18 του Σεπτέμβρη ο καιρός φαινόταν καλός. Πήραμε την απόφαση.

— 'Η τώρα ή πάει πια για φέτος, είπαμε. Γιατί έτσι και περάσει και τούτο το Σαββατοκύριακο, δεν μπορούμε πια να βασιζόμαστε στον καιρό. Τα σύννεφα πυκνώνουν στον ουρανό και η ατμόσφαιρα κρυνώνει...

«Αμ' έπος, αμ' έργον», πούλεγαν και οι αρχαίοι.

Από νωρίτερα είχαν δηλώσει συμμετοχή 5-6 άτομα, (να κάνουμε το πέρασμα μαζί) την τελευταία στιγμή βρεθήκαμε μονάχα δύο: ο Ίκαρος Τσιάγκης κι εγώ.

Βλέπετε, τά 'χουν οι εκδρομές αυτά τα απρόοπτα.

Έτσι, λοιπόν, με τα σακκίδιά μας έτοιμα, μπήκαμε στο λεωφορείο της γραμμής Κόνιτσας-Δίστρατου και κατεβήκαμε έξω από το Παλιοσέλι (στο εικόνισμα).

Απέναντί μας αντικρίσαμε την οροσειρά της Τύμφης, που υψώνεται σαν τείχος απόρθητο. Στους πρόποδες ξανοίγεται μια καταπράσινη κοιλάδα, με τον Αώο ανάμεσα, να λαμποκοπά στις χρυσοπλουμιστές αχτίνες του απογευματινού ήλιου.

Φορτωνόμαστε τα βαριά σακίδια και παίρνουμε τον κατήφορο για το Βρυσοχωρίτικο γεφύρι.

Εδώ στην πλαγιά, ήταν κάποτε αμπέλια και κηπάρια. Τώρα, μετά την εγκατάλειψη, τάπνιξε το δάσος και μόνο οι σκόρπιες καρυδιές ή κυδωνιές δείχνουν την αλλοτινή παρουσία του ανθρώπου.

Σε μισή ώρα φτάνουμε στο ποτάμι κι έχουμε την πρώτη επαφή με το στοιχείο του νερού.

Ο ήλιος χαμηλώνει στις βουνοκορφές. Το βουητό του ποταμού σκεπάζει κάθε άλλο θόρυβο κι εμείς δυό μόρια του απέραντου χάους, περπατάμε ανάμεσα στα χαλίκια της ακροποταμιάς.

Είναι η εποχή που το νερό έχει περιοριστεί σε μια στενή λουρίδα.

Οι αμμοσωροί και τα σκόρπια ξύλα στα διάφορα σημεία δείχνουν τις μεγάλες χειμωνιάτικες νεροκατεβασίες. (Εδώ, από το φθινόπωρο γίνεται λίμνη).

Τώρα ξεθυμασμένο το ποτάμι κυλάει ήσυχα ανάμεσα στα μικρά ή μεγάλα ποταμολίθαρα που έχουν στρογγυλέψει από το αιώνιο νεροχάιδεμα.

Περπατάμε-περπατάμε. Ο ήλιος γέρνει πίσω από την «Τραπεζίτσα». Σκιές θεόρατες διαγράφονται στην ακροποταμιά.

Το βουητό γίνεται πίο ηχηρό.

Η πορεία συνεχίζεται για λίγο μέχρι που το σούρουπο μας βρίσκει στην περιοχή του «Ελεύθερου». Διαλέγουμε, σε μια στροφή ένα απάγγειο μέρος και αποθέτουμε τα σακκίδιά μας.

Γρήγορα, γρήγορα μαζεύουμε ξερόξυλα που είναι δω κι εκεί και σε λίγο ανάβουμε κοντά στο νερό μιά όμορφη φωτιά.

Σε τέτοιες περιπτώσεις η φωτιά αποχτάει

Το παρόν ανέκδοτο αναφέρεται σε τρία χωριά της Κόνιτσας. Βούρμπιανη, Πυρσόγιαννη και Οξυά ή Σέλτσι. Το είχαμε ακουστά μέσες - άκρες και από παλιά, αλλά τώρα τελευταία μας το συμπλήρωσε ο μπάρμπα - Κιάδης ο Βλάχος ο παλιότερος κερατζής της Επαρχίας, που είναι σήμερα 96 χρονών και γυρίζει ακόμη ακμαίος και θαλερός στην Αγορά της Κόνιτσας.

Ο Λάμπρος ο Σούρλας από την Πυρσόγιαννη είχε πάρει τω καιρώ εκείνω γυναίκα από τη Σέλτσι, τη Νίτσα τη θυγατέρα του Μήτρου Παναγιώτη. Είχε κάνει γάμον τρικούβερτο και την Πέμπτη το απόγευμα - όπως ήταν το έθιμο - μαζέυε τους συγγενείς και φίλους του και πήγαν στη Σέλτσι για τα πιστρόφια.

Οι Σελτσιώτες φημίζονται - και είναι πραγματικά - για καλοί γλεντζέδες και χορευταράδες. Είχαν πλούσιο τραπέζι και καλό κρασί από τον Κρέτσο και το Διπλόμπορδο, που δεν ήταν καθόλου κατώτερο απ' το Πυρσογιαννίτικο. Γλέντησαν με την γυχή τους και σήκωσαν και τα ντολιά (έγειραν προπόσεις). Τελευταίοις απ' όλους, όπως ήταν η τάξη, σήκωσε και ο γαμπρός ο Λάμπρο Σούρλας τα ντολιά και είπε μεταξύ άλλων και τα εξής:

Σας ευχαριστώ όλους που ήπιατε εις υγείαν και ευτυχίαν εμού και της συζύγου μου. Πίνω κι εγώ εις υγείαν όλων σας και εύχομαι καλήν αποκατάστασιν των υιών και θυγατέρων σας».

Οι Σελτσιώτες εθαύμασαν μεν την προσφώνηση του γαμπρού, αλλά δεν μπορούσαν να εξηγήσουν τη σημασία της λέξεως «αποκατάστασις». Και επειδή ήταν περήφανοι και δεν θέλησαν να ρωτήσουν τον ίδιο να τους το εξηγήσει. «Συμβούλιον λαβόντες» αποφάσισαν και έστειλαν πάραυτα και «εν τω μέσω της νυκτός», έναν δικό τους στη Βούρμπιανη στο δάσκαλο το Σιούντα τον Αλέξη, που τον είχαν φίλο και ήταν ο μόνος στην περιοχή που είχε Λεξικό, με την θερμή παράκληση να τους ερμηνεύσει τη φράση «Καλήν αποκατάστασιν» και να τη στείλει αμέσως.

Ο άνθρωπος που έστειλαν ήταν δεινός πεζοπόρος - ο δε γέρο - Σιούντας τους εξυπηρέτησε στη στιγμή και σε μιάμιση ώρα είχαν κιόλας την απάντηση, γραπτή και προφορική. Καλή αποκατάστασις σήμαινε, να καλοπαντρευτούν τα παιδιά και τα κορίτσια τους, να πάρουν καλούς συντρόφους και να ζήσουν καλά.

Ενθουσιάστηκαν τότε οι Σελτσιώτες που έκαναν τέτοιο γαμπρό «γραμματιζούμενο» και δώστου αράδα τον αγκάλιαζαν όλοι και τον φιλούσαν. Και από τα πολλά φιλήματα έγινε «πατισιόμυτης», όπως του λέγανε τα πειραχτήρια της εποχής εκείνης, επειδή είχε λίγο πλακούτσικη τη μύτη.

Και συμπληρώνει ο υπέργηρος μπάρμπα, Κιάδης την αφήγησή του με το ακόλουθο επεισόδιο που συνέβηκε χρόνια αργότερα.

Τότε δεν υπήρχαν ακόμη αυτοκίνητα και η συγκοινωνία με τα Γιάννενα γινόταν με τους κερατζήδες με τα μούλαρια. Μιά φορά λοιπόν που πήγαιναν, λίγο πιο έξω από τα Γιάννενα, στο δρόμο ο Λάμπρος έχασε τα δόντια του, τη μασέλα του και στενοχωριόταν πολύ. Δεν μπορούσε και να φάει καλά - καλά.

Τότε κάποιος Παγώνης συγχωριανός του που του άρεσε να κάνει αστεία, μαζέυε απ' όλους τους κερατζήδες μερικά γρόσια, κάνοντας κρυφό έρανο και τάδωσε στον δημόσιο τελάλη μέσα στα Γιάννενα. Και την ώρα που γιομάτιζαν μέσα στο χάνι του Μπρόζγκου, ακούγεται εκείνος να τελαλεί.

«Ακούστε κόσμε! Όποιος ήβρε τα δόντια, τη μασέλα του Λάμπρου Σούρλα από την Πυρσόγιαννη, να τα φέρει στο χάνι του Μπρόζγκου και θα πάρει το μπαξίσι του.

Άκουσε ο Λάμπρος και τινάχτηκε ορθός σαν αλαφιασμένος.

- Αχ κερ...ς τι μου κάνεταν! Ποιός σας είπε να βάλετε τον τελάλη;

Οι άλλοι δεν μπόρεσαν αμέσως να του απαντήσουν είχαν ξεκαρδιστεί στα γέλια.

όλο και κλείνουν το πλάτος της χαράδρας.

Δεξιά τα αντερείσματα της Τραπεζίτσας κατεβαίνουν απότομα και σχηματίζουν τρομερούς γκρεμούς. Πελώριες κοτρόνες έχουν έρθει από τις κορφές και στέκονται στην κοίτη —όμοιοι δράκοντες με παράξενα σχήματα— σαν να προσπαθούν να κόψουν την ορμή του νερού.

Με το ασίγαστο νερογλείψιμο, οι πέτρες πήραν διάφορες μορφές.

Στη μέση του ποταμού συναντάμε έναν τεράστιο ογκόλιθο, βαθουλωτό στη μέση, όμοιο με πολυθρόνα, λες και είναι ο θρόνος κάποιου θεού.

Πιο κάτω, το νερό άνοιξε αυλακιές ή προεξοχές, στο βράχο, αλλού τον τρύπησε κι αλλού λάξευσε κάτι λακκούβες σαν αχνάρια από γιγάντιες πατούσες.

Μύρια σχήματα και μορφές έδωσαν στην ύλη οι μεγάλοι μαστόροι της Φύσης: ο χρόνος και το νερό. Βοήθησε και το χώμα που κουβαλάει το θυμωμένο ποτάμι όταν βρέχει. Πέτρες και χώμα στα θολά κι αγριεμένα νερά, τρίβουν και γυαλίζουν τους βράχους σαν υπομονετικοί μαστόροι.

Ανάμεσα στις κοτρόνες, κορμοί πευκίσιοι, μεγάλοι και μικροί, σφηνώθηκαν με τρομερή δύναμη και δημιουργούν ένα είδος φράγματος. Δε χορταίνεις να βλέπεις τούτα τα παράξενα καμώματα της Φύσης.

Πηδάμε από πέτρα σε πέτρα και προχωράμε. Στις δυο ορθοπλαγιές που περιορίζουν το ποτάμι, η βλάστηση οργιάζει. Κυριαρχούν τα γραβιά, αλλά άφθονα είναι τα φλαμούρια και το πυξάρι· ο ξεροπλάτανος και τα μαυρόπευκα.

Σε κάποια στιγμή φτάνουμε σε αδιέξοδο. Ορθοί κι απότομοι βραχώτοιχοι προβάλλουν ξαφνικά μπροστά μας σε κάποια στροφή του ποταμού.

Η κοίτη είναι στενή. Ογκόλιθοι είναι σκόρπιοι εδώ κι εκεί και το νερό πεισματωμένο, σαν θεριό που τόχουν κλείσει ολόγυρά του, ξεχύνεται ορμητικό κι ατίθασο.

Μας πιάνει δέος και απόγνωση· αυτό όμως για λίγο. Μια ολιγόλεπτη αναγνώριση κι αποφασίζουμε να παρακάμψουμε αριστερά το βράχο. Σκαρφαλώνουμε σαν αγριοκάτσικα, πατώντας ελαφρά σε ρωγμές και προεξο-

χές. Τα δέντρα και οι θάμνοι μας βοηθούν και μοιάζουν σαν ν' απλώνουν φιλικά τους κλώνους καθώς αρπαζόμαστε απ' αυτά. Σε λίγο ξεστρατίζουμε από το τείχος και ριχνόμαστε στην άλλη μεριά. Εκεί πάλι αδιέξοδο.

Τώρα είμαστε κυκλωμένοι από τεράστια τείχη· τείχη πανύψηλα, κυκλώπεια, που όταν κοιτάς προς την κορυφή τους, ζαλίζεσαι και χάνεται η ματιά σου στο χάος. Σ' αυτή τη δύσκολη περίπτωση δεν υπάρχει άλλος τρόπος· πρέπει να περάσουμε κολυμπώντας, γιατί το βάθος είναι αρκετό.

Βγάζουμε τα ρούχα και φοράμε τα μαγιό. Δένουμε μιά φουσκωτή σαμπρέλα με σχοινί και κρατώντας την ο Ίκαρος, πέφτει στο νερό και βγαίνει απέναντι, ενώ εγώ κρατώ την άλλη άκρη του σχοινιού. Τώρα πρέπει να περάσουμε τα σακκίδια και τις φωτογραφικές μηχανές.

Ο ένας τραβάει από τη μιά μεριά κι ο άλλος αφήνει λίγο-λίγο το σχοινί να φεύγει. Σιγά-σιγά το σακκίδιο φτάνει αντίπερα στην όχθη.

Με τον ίδιο τρόπο στέλνεται και τ' άλλο. Σειρά μου να περάσω απέναντι κι εγώ.

Αγκαλιάζω τη σαμπρέλα και δίνοντας μερικά χτυπήματα με τα πόδια στο νερό, βρίσκομαι γρήγορα κι εγώ αντίκρυ.

Συνεχίζουμε το περπάτημα —μάλλον το πήδημα από πέτρα σε πέτρα— στην άλλη πλευρά. Παρακάμπουμε, όπου βρίσκουμε κάποιο σημείο προσπελάσιμο και προχωρούμε.

Πιο κάτω ξαναμπαίνουμε στο νερό που φτάνει ως το στήθος και μουσκεύονται τα σακκίδια. Το ρεύμα είναι δυνατό. Σέρνουμε τα βήματα αργά και με προσοχή μεγάλη.

Ένα στραβοπάτημα να κάνεις, μπορεί να βρεθείς, με το σακκίδιο αντάμα, στην κρύα αγκαλιά του νερού.

Σε μιά στιγμή, καθώς βρισκόμουν μέσ' στη μέση, έχασα την ισορροπία μου και λίγο έλειψε να παρασυρθώ. Ίσα που πρόλαβα να κρατήσω κόντρα με το ξύλο.

Σ' αυτές τις περιπτώσεις ένα μπαστούνι, μια γκλίτσα ή έστω κι ένα γερό ξύλο, σώνουν την κατάσταση.

Όταν βρίσκεσαι μόνος, μέσ' στο ορμητικό κι αφρισμένο ποτάμι, νιώθεις έντονα την πίεση του νερού να σε σπρώχνει· νιώθεις τα

μαγική δύναμη δίνει στη συντροφιά μια ξέχωρη προστασία και σιγουριά ημερεύει το σκοτεινό και άγριο τοπίο...

Ανοίγουμε τα σακκίδια με τα τρόφιμα.

Μετά από την πρώτη γεύση της κούρασης, το φαγητό έχει ιδιαίτερη νοστιμιά και απόλαυση, δίπλα από τις πύρινες φλόγες που παιγνιδίζουν γλείφοντας τα ξύλα.

Βάζουμε μιά μικρή σχάρα στ' αναμμένα κάρβουνα και πάνω της ακουμπάμε τη μοναδική πέστροφα που πιάσαμε στην αρχή της πορείας μας.

Γίνεται νόστιμο το ψάρι και ο βουνίσσιος τούτος μεζές μας αφήνει μιά ευχάριστη γεύση στον ουρανίσκο.

Ύστερα από το φαγητό ρίχνουμε λυγαρόκλαδα στην ακροποταμιά και στρώνουμε τους υπνόσασκους τρυπώνουμε μέσα με την πεθυμιά για έναν ξεκούραστο ύπνο.

Είναι ώρα ξεκούρασης και περισυλλογής... Πάνω στον ουράνιο θόλο τ' άστρα μοιάζουν ν' ακουμπάνε στις δαντελωτές κορυφές των οροσειρών. Στα μεσούρανα άλλα φέγγουν έντονα κι άλλα σχνά, ίσα που διακρίνονται. Που και που κάποιο ξεφεύγει από την τροχιά του, διαγράφει ένα τόξο και σβήνει. Ένας κόσμος αιώνιος κι απέραντος στο ατελεύτητο σύμπαν. Ανυπολόγιστες ποσότητες κοσμικής ύλης που βρίσκεται σε βιβλικές ανακατατά-

ξεις, χωρίς αρχή και τέλος μέσα στο χώρο και στο χρόνο.

Στοχάζομαι και πάει να σαλέψει ο νους από το άλυτο μυστήριο. Αποστάσεις που μετριοούνται σε έτη φωτός χωρίζουν τ' άστρα μεταξύ τους κι εμείς τα βλέπουμε τόσο σιμά που νομίζουμε πως θ' ανταμώσουν. Δεν μπορείς να μη συλλογιστείς, πώς έγιναν όλα τούτα τα θαυμαστά και παράξενα ουράνια σώματα.

Ποια είναι η αρχή και ποιο το τέλος τους. Βασανίζεις το νου σου και συμπεραίνεις πως δεν υπάρχει αρχή και τέλος.

Γενιές και γενιές πέρασαν από το μικρό πλανήτη μας κι άλλες μυριάδες θα περάσουν και θ' ανιχνεύουν το σύμπαν με τη σκέψη, με τα όργανα και με τα διαστημόπλοια. Το τέλος όμως όσο κι αν θα φαίνεται σιμά τόσο θ' απομακρύνεται στο χάος...

Ένα γαλακτερό φως αντιφεγγίζει ως τα βάθη της χαράδρας κάποιο τριζόνι μοναχό μας συντροφεύει στη νυχτιά και το ασταμάτητο πάφλασμα του νερού αντηχεί στ' αμέτρητα φαράγγια και μας νανουρίζει καθώς ο ποθητός ύπνος μάς τυλίγει στ' απαλά του πέπλα...

Πρωί πρωί μας ξυπνησε το σφύριγμα βουνίσσιου δρυοκολάπτη. Τούτος ο δρυοκολάπτης της χαράδρας δεν είναι σαν τους άλλους που ξέρουμε, με τα πολύχρωμα φτερά είναι κατάμαυρος με κίτρινο ράμφος κι αλλιωτικό σφύριγμα.

Μας χαιρέτησε μ' ένα πέταγμα από τη μιά μεριά της χαράδρας στην άλλη, τραγουδώντας το εγερτήριο σάλπισμά του.

Σηκωθήκαμε και γρήγορα μαζέψαμε τα πράγματά μας. Οι υπνόσασκοι είχαν μουσκέψει από το βραδυνό πουσί.

Φάγαμε το πρωινό μας και ξεκινήσαμε. Δεν προχωρήσαμε ούτε διακόσια μέτρα και οι στροφές του ποταμού άρχισαν.

Αναγκαστικά, εδώ έπρεπε να μπούμε στο νερό και να περάσουμε απέναντι, γιατί στη στροφή τα βράχια έκαναν τείχος απότομο και δεν περνιόνταν.

Βγάλαμε τα άρβυλα και φορέσαμε άλλο σπορ παπούτσια.

Το νερό λίγο κρύο, στην αρχή μας κάνει ν' ανατριχιάζουμε, αλλά μιά-δυό φορές μέσα και το συνηθίζουμε.

Όσο περπατάμε προς τα κάτω, τα βουνά

καταπότια. Ξεπηδούν εκεί που δεν τα περιμένεις, μεσ' από σχισμές βράχων, δεξιά κι αριστερά σε πολλά σημεία.

Ρουφάμε λαίμαργα και δροσίζονται τα σωθικά μας. Δοξολογούμε τη Μάνα Φύση για τα μύρια αγαθά που δίνει σπλαχνικά κι απλόχερα στα πλάσματά της...

Ξαφνικά, στο μικρό ξέφωτο τ' ουρανού που βλέπουμε πάνωθ'ε μας, διακρίνονται βαριά σύννεφα. Δεν αργεί ν' ακουστεί ένα δυνατό μπουμπουνητό, που αντιλαλεί στα τοιχώματα των φαραγγιών και τρέμει η γη. Νομίζεις πως το τρομερό χάσμα θα γίνει βαθύτερο και θα μας καταπιεί στα σκοτεινά του άντρα.

Κι άλλη βροντή ακολουθεί και μιά βροχή ξεχύνεται από ψηλά, κυματιστή και κρύα.

Επιταχύνουμε την πορεία μας γιατί φοβούμαστε μη δυναμώσει η μπόρα και κατεβάσει το ποτάμι.

Αν θα 'χουμε τέτοια τύχη αλλίμονό μας. Το ποτάμι θα φουσκώσει και θα γίνει αδιάβατο. Ξύλα και πέτρες θα καταρακουλούν στην κοίτη ανακατωμένα στ' αγριεμένα κύματα.

Τότε ποιός ξέρει πόσες μέρες θ' αναγκαστούμε να μείνουμε σε κάποια βραχοσπηλιά, ώσπου να «καθίσουν» και πάλι τα νερά.

Αυτή η σκέψη, μας αλαφιάζει· μας κάνει να πεδάμε σαν ακρίδες πατ-πατ, από βράχο σε βράχο χωρίς να λογαριάζουμε πως είναι τα βράχια νοτισμένα από τη βροχή και γλιστερά.

Γλιστράμε, πέφτουμε, ξανασηκωνόμαστε και συνεχίζουμε. Τώρα αψηφάμε τελείως το νερό. Σε κάθε αδιέξοδο, μπαίνουμε χωρίς δισταγμό πια στο νερό και βγαίνουμε από την άλλη μεριά να συνεχίσουμε την κάθοδο για λίγο, και πάλι να ξαναμπούμε στο ποτάμι.

Κι αυτό γίνεται δεκάδες φορές.

Σε μερικούς επίπεδους βράχους, παρατηρούμε σημάδια σαν από βομβαρδισμό.

Είναι από κοτρόνες που καταρακουλούν, κάθε τόσο, από τις γύρω κορυφές και με τεράστια ταχύτητα και δύναμη θρυπαλίζονται στην άβυσσο.

Ε, και να μας έρθει κανένα τέτοιο ουρανοκατέβατο δώρο απ' εκεί ψηλά τι έχει να γίνει! Ούτε μόνιο από μας δε θ' απομείνει.

Αυτός ο φόβος είναι στιγμιαίος και η αγωνία, μήπως κλειστούμε εκεί δα, νικάει τη σκέψη μας αυτή και... βάζουμε στα πόδια μας φτερά.

Καθώς η ώρα περνάει, η βροχή απομακρύνεται και φαίνεται πως ξεθυμαίνει.

Το σούρουπο δε θ' αργήσει ν' αγκαλιάσει τη φύση. Αν δεν προλάβουμε να βγούμε έξω από το «Στόμιο» τώρα που έχει φως ακόμα, σε λίγο θάναι η θέση μας δύσκολη. Όλα τα στενά που συνατούμε, μοιάζουν με το Στόμιο και μόλις πλησιάζουμε λείει ο ένας στον άλλο:

— Νάτο! Επιτέλους φτάνουμε.

Το προσπερνάμε και στην παρακάτω δαυτελωτή στροφή, νάσου και παρουσιάζεται άλλο παρόμοιο στένωμα.

Έτσι, περνάμε το 'να ύστερ' από τ' άλλο, σκαρφαλώνοντας η μισοκολυμπώντας στο δροσερό νερό αρκετές φορές, μέχρι το πολυπόθητο Στόμιο. Η νύχτα άρχισε να πέφτει και ακριβώς πάνω στην ώρα, αντικρίζουμε ανάμεσα στο κενό που σχηματίζουν οι ορθοπλαγιές, το σταυρό πάνω στο «καταφίλι» του Μοναστηριού.

Μια ανείπωτη χαρά μας γεμίζει. Είμαστε κάτω από το Μοναστήρι της Παναγίας της Στομιώτισσας.

Επιτέλους διαβήκαμε και την τελευταία στενοποριά του μεγάλου φαραγγιού.

Απ' εδώ πλέον είναι πιά εύκολα τα πράγματα. Νιώθουμε τη χαρά των Μυρίων, όταν αντίκρυσαν τη θάλασσα.

Με τη βοήθεια ενός ηλεκτρικού φαναριού, βαδίζουμε στης νύχτας το βαθύ σκοτάδι, που το κάνει πιά πηχτό η βαριά συννεφιά και το στενό και δασωμένο φαράγγι.

Πότε σκοντάφτουμε στα κοτρόνια, πότε μας γρατσουνάνε τ' αγκαθερά κλαδιά των δέντρων και των θάμνων, μα τελικά βρίσκουμε το μονοπάτι και τα πόδια μας βρίσκουν τον κανονικό τους ρυθμό.

Θέλουμε μιά ώρα, να φτάσουμε στην Κόνιτσα. Στα μισά του δρόμου, παρόλο που το μονοπάτι είναι τελείως ομαλό, τώρα τα πόδια άρχισαν να γίνονται βαριά. Ο κάματος μιάς μέρας ολόκληρης, τα λύγισε. Με αργόσυρτα βήματα προχωρούμε και ο δρόμος παρότι λίγος, φαίνεται ατέλειωτος.

Κάποια στιγμή περνάμε από την παλιά πέτρινη γέφυρα κι αφήνουμε πίσω μας τη χαράδρα με το βουερό πάφλασμα του Αώου, που μας συντρόφευε στο φοβερό του διάβα, μιάμιση μέρα...

Σε λίγο, μετά από ένα τελευταίο λουτρό—στο σπίτι μας αυτή τη φορά— αναπαυόμαστε στο γνώριμο κρεβάτι μας.

πόδια σου να μην πατανε σίγουρα. Ακούς το υγρό πλατάγισμα τριγύρω σου και θωρώντας μπροστά σου και τριγύρω τα κύματα του νερού άπειρα να κυνηγιούνται μεταξύ τους, ζαλίζεσαι.

Είναι κι αυτή μία δυσκολία από τις τόσες και τόσες που συναντάς όταν διαβαίνεις τα ποτάμια...

Όσο προχωρούμε, όλο και στενεύει το φαράγγι. Δρασκελίζεις μερικές δεκάδες μέτρα και σε κάθε στροφή είσαι αναγκασμένος να ξαναπεράσεις το νερό ψάχνοντας που έχει το λιγότερο ρεύμα μη σε παρασύρει.

Στη μέση του φαραγγιού, εκεί που μόνον ο Θεός και τα όρνια μπορούν να σ' αγναντέψουν πάνω από τη στενή ουράνια λουρίδα, συναντήσαμε ένα αγριόγιδο. Είχε κατέβει να ξεδιψάσει και δεν περίμενε ν' απαντηθεί με τέτοιους στρατοκόπους σ' αυτήν την ερημιά. Με την εμφάνισή μας όρμησε στο πυκνό κι απότομο ρουμάνι να κρυφτεί. Δεν προφτάσαμε καν να το δούμε κι ευθύς έγινε άφαντο σαν ξωτικό.

Χαμένοι μέσ' στα βάθια της γης, εκεί που αιώνες αιώνων η διαβρωτική μανία του υγρού στοιχείου κοίλωσε τα σπλάχνα της, νιώθαμε αδύνατοι και μόνοι· η ζωντανή παρουσία, όμως, ενός αγριμιού μας ζέστανε την καρδιά.

Πόσα τέτοια αγρίμια θα συναντούσαμε, όταν σκαρφαλώνουμε στα βουνά, αν μερικοί άνθρωποι με παράλογη απληστία, ασυδοσία κι απερισκεψία δεν τ' αποδεκάτιζαν ασυνείδητα!

Αυτοί ποδοπατούν αλογάριαστα τους νόμους της Πολιτείας και της Φύσης και διασαλεύουν τη λεπτή ισορροπία του οικολογικού περιβάλλοντος.

Ο σημερινός άνθρωπος —σαν αλλαζονικός δικτάτορας στη φύση— δε σέβεται τίποτα και καταστρέφει χλωρίδα και πανίδα. Όμως οι οικολόγοι προειδοποιούν, ότι μ' αυτόν τον κατήφορο που πήρε, προετοιμάζει την καταστροφή του.

Σήμερα στη χαράδρα σπανίζουν και τα μεγάλα πουλιά. Μιάμισης μέρας πορεία στα δυσπρόσιτα φαράγγια του Αώου και είδαμε ένα μεγάλο γεράκι όλο κι όλο..!

Το μεσημέρι ήρθε κι έφυγε χωρίς να το νιώσουμε. Ο ήλιος ίσα που χαϊδεύει τις

κορφές και τις απότομες κόγχες της χαράδρας. Οι μελένιες αχτινοδέσμες του, σπαθί-

Ένας γραφικός καταρράκτης στη χαράδρα του Αώου.

ζουν τα αχνόπεπλα της μόνιμης αχλής και φευγαλέα πηδούν σε διάσελα και καταρράχια.

Εκεί, στ' αβυσσαλέα βάθη, μόνο για λίγες στιγμές, καταφέρνει να στείλει το γλυκοφίλημά του. Σχεδόν όλες τις ώρες της ημέρας, σκιές υγρές τυλίγουν τους γρανίτες.

Περπατώντας αρκετές ώρες μας άνοιξε η όρεξη. Σκαρφαλώσαμε σε κάποιο βραχοκοίλωμα και καταβροχθίσαμε με βουλιμία την ξερή τροφή μας.

Όλα έχουν ιδιαίτερη νοστιμιά σε τούτο το υπαίθριο τραπέζι.

Δίπλα μας —σαν απ' ουράνιους κρουνοί— τρέχουν, ανάμεσα στις πέτρες και στα μούσκλια, νερά καθάρια, δροσερά, της δίψας

Το σταυροδρόμι

Β. Βουρδούκας.

Μιλάω για το σταυροδρόμι των Ζωταίων στον Πάνω Μαχαλά στο Πεκκλάρι (Πηγή). Ο Πάνω Μαχαλάς είναι συγκεντρωμένος. Είναι ένα δέλτα. Από τους Κονταίους περνάς το δεξιό δρόμο, πας στην κορυφή στου Πήχα, γυρίζεις από αριστερά Βουρδουκαίους και καταλήγεις στο σταυροδρόμι των Ζωταίων. Εκατό μέτρα πιο πέρα ήταν η μοναδική βρύση του Γκούμα που είχαμε στο μαχαλά μας. Πενήντα μέτρα προς το αλώνι του Γκούμα ήταν και το μοναδικό μαγαζί του Νικ. Γκούμα. Από όποιον δρόμο και να 'ρχόσουν στο Σταυροδρόμι θα περνούσες.

Την ημέρα ήταν των γυναικών, το βράδυ των ανδρών.

Το σταυροδρόμι των Ζωταίων ονομάστηκε έτσι γιατί και από τις τέσσερες μπάντες είναι σπίτια των Ζωταίων. Στην εποχή μου - πριν 60 χρόνια - όποια ώρα κι αν περνούσες απ' εκεί ήταν αδύνατο να μην έβρισκες την ημέρα την Αντρέινα Ζώτου, τη Δημητρούλα Ζώτου - τη λέγαμε Δημητρούλα της Παπαδιάς γιατί ήταν ο πεθερός παπάς - την Αλέξινα του Ζώτου και την Άννα του Θ. Ζώτου, που ήταν και μικρότερη. Πότε πότε έβγαινε και η Χριστοδούλινα του Ζώτου, η μάνα του Λάμπρου Ζώτου, που τον χάσαμε πρόσφατα το 1989. Από αυτούς του Ζωταίους που αναφέρω ζει μόνον η Άννα Θεοδ. Ζώτου.

Μιά μέρα πριν 55 χρόνια - ήμουν παλικαράκι 12 - 13 χρόνων πήγαινα στον κήπο, στην τοποθεσία που το λέμε Στεφανή. Στον τοίχο του Γιάννη Σπανού είδα τη θεία μου, την Τάκινα Σπανού, με τη βαρέλα φορτωμένη να στέκεται ορδή και να κουβεντιάζει. Οι άλλες γυναίκες κάθονταν χάμω στο πεζούλι, και το κουβεντολόι έπαιρνε και έδινε. Η θεία μου ήταν καλή, πονεσιάρα, μας αγαπούσε. Αγαπούσε πολύ και την κου-

βέντα. Ρήτορας σωστός, μιλούσε με τις ώρες και γι' αυτό την ονομάσαν Κατσαδήμα. Ο Κατσαδήμας ήταν δικηγόρος στα Γιάννινα και η γλώσσα του έκοβε.

Καθώς, λοιπόν, περνούσα από το Σταυροδρόμι, είδα τη θεία μου να στέκεται όρδια με τη βαρέλα φορτωμένη και την άκουσα να λέει ότι βιάζεται να πάει το νερό για να πλοχερίσει το γωμί. Την εποχή εκείνη ζυμώναν τη μπομπότα στο σκαφίδι και τη βάζαν στα ταγιά και στη συνέχεια στο φούρνο. Αυτό λεγόταν πλοχέρισμα. Στο μεταξύ πήγα εγώ στο κήπο, γύρισα και η θεία ακόμη εκεί, φορτωμένη με τη βαρέλα όρδια και η γλώσσα πήγαινε ροδάνι. Πάω κι εγώ σιγά-σιγά, πιάνω τη βαρέλα, την τραβάω και μαλακά ακούμπησε στο πεζούλι.

- Τι μου 'κανες, μωρέ ζαλιάρικο; μωρέ νιόκουπο, άρχισε η θεία μου.

- Τι να κάνω θεία. Από την ώρα που ήθελες να πλοχερίσεις το γωμί χύθηκε από το σκαφίδι. Θα πάω να το βάλω εγώ. Τώρα όπως έκατσεσες κουβεντιάσε όσο θέλεις.

Ήξερε ότι στο σπίτι ήταν η ξαδέλφη μου, η Ουρανία, γυναίκα του Γεωργ. Κουλόκα από την Ηλιόρραχη. Φτάνοντας στην πόρτα είχε ξεκινήσει η ξαδέλφη να βρεί τη μάνα. Πραγματικά είχε ξεχειλήσει το ζυμάρι απο το σκαφίδι. Μόλις με είδε φορτωμένο με τη βαρέλα, έβαλε τις φωνές:

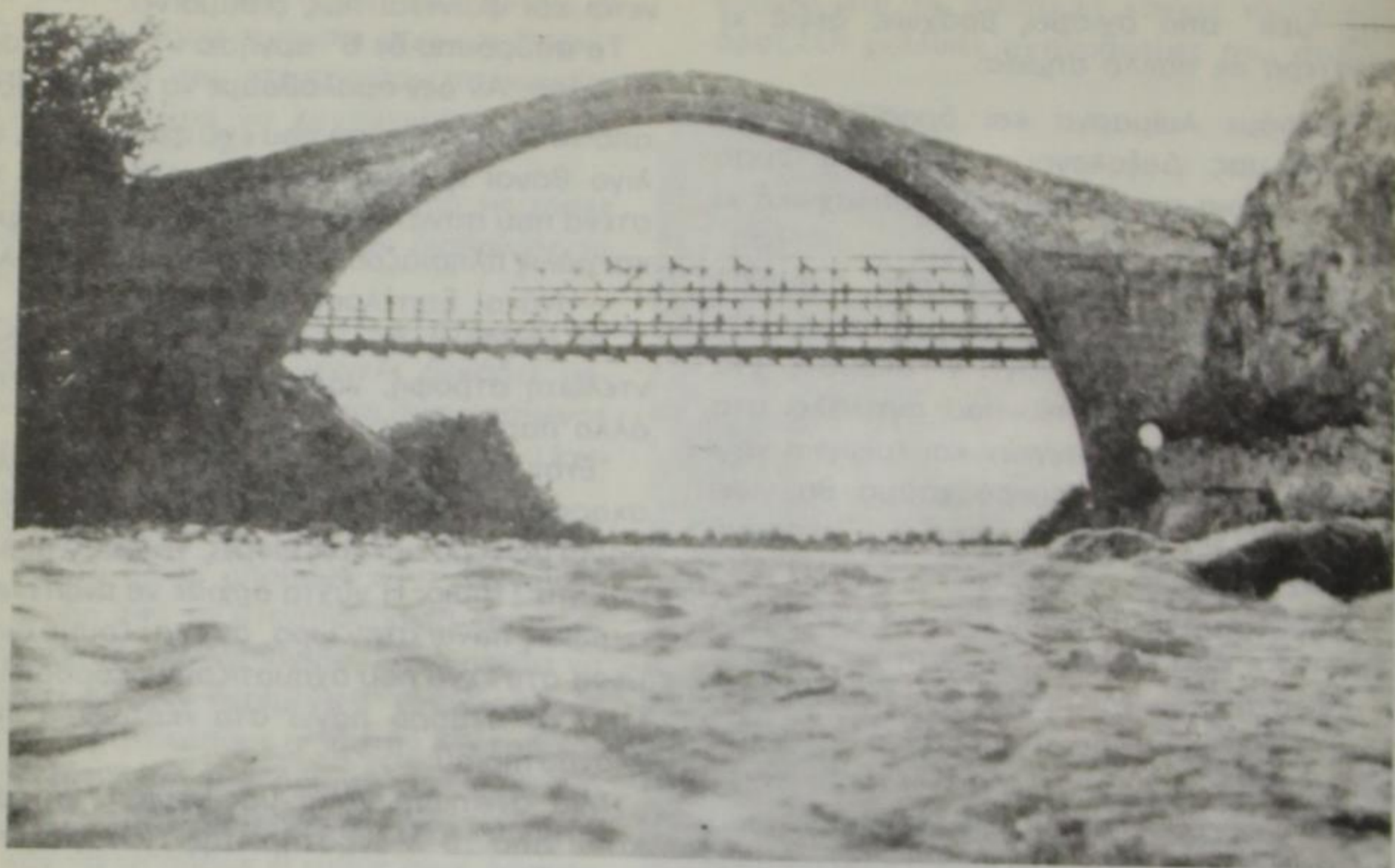
- Τι έπαθε η μάνα;

- Τίποτε δεν έπαθε, κουβεντιάζει με τις Ζωταίισες.

Εκείνες κάθονταν στο πεζούλι και η μάνα σου φορτωμένη ορδή. Την λυπήθηκα κι εγώ, την έβαλα κι έκατσε και σου 'φερα τη βαρέλα το νερό να πλοχερίσει το γωμί.

- Τι να της πω τώρα, ξάδελφε, αφού ήξερε δεν είχα νερό!

- Να μην της πεις τίποτε. Την ξέ-

Παλιά και νέα γέφυρα τ' Αώου στην Κόνιτσα.

Στην ήσυχη νύχτα, ενώ στ' αυτιά μου
αχολογεί ακόμα του ποταμού ο σάλαγος, από
το νου μου περνάει —σαν κινηματογραφική
ταινία— το συναρπαστικό πέρασμα του με-
γάλου φαραγγιού. Ένα πέρασμα που χάρισε
στα μάτια μας την ασύγκριτη θέα των άγριων
τοπίων που έδωσε στην όσφρηση μύρια
αρώματα απ' τα πολυάριθμα βοτάνια της
γης που έτερψε την ακοή με τις φωνές των
πουλιών και το νανουριστό βούισμα του
φιδογύριστου ποταμού.

Η μεγάλη κούραση σιγά σιγά μετατρέπεται
σε μιά γλυκιά ανάμνηση, που παραμερίζει
όλα τα δυσάρεστα και κρατάει όλες τις
εντυπώσεις της οπτικής και της αισθητικής
αντίληψης από την περιπέτεια. Μιά γλυκιά
ανάμνηση από το σφιχταγκάλιασμα της Μά-
νας Φύσης.

ΣΩΤ. ΤΟΥΦΙΔΗΣ
Κόνιτσα 3-10-82

ματα και κατάγματα. Ακόμη ο κ. Κασίλας ως ακτινολόγος έκανε ακτινογραφίες και ακτινοσκοπήσεις εκτελούσε δε και χρέη αναισθησιολόγου, ο κ. Μανέκας ως ωτορινολαρυγγολόγος ο οποίος έκανε εγχειρήσεις σε αμυγδαλές κρεατάκια και ό,τι άλλο αφορούσε την ειδικότητά του. Ας μην ξεχνούμε πως δεν είχανε τα σημερινά μέσα που διαθέτει το Νοσοκομείο μας και τα χειρουργικά εργαλεία τα βράζανε σε γκαζιέρες για να τα αποστειρώσουν. Τώρα έχουμε ένα Νοσοκομείο άγιογο κτιριακά στην εσωτερική και εξωτερική πλευρά του - με την τελευταία λέξη της τεχνολογίας. Θα λέγαμε, και το καμαρώνουμε, και είμαστε υποχρεωμένοι χτυπώντας κάπου το σώμα μας για να νιώθουμε ασφαλείς μήπως έχουμε κάποιο κάταγμα να πάμε στα Γιάννενα να βγάλουμε ακτίνες.

Το ίδιο συμβαίνει όταν θέλουμε να κάνουμε μια απλή μικροβιολογική εξέταση, να αναγκαζόμαστε να πηγαίνουμε στα Γιάννενα ενώ υπάρχουν στο Νοσοκομείο μας όλα τα μηχανήματα για μικροβιολογικό τμήμα αλλά δεν έχουμε μικροβιολόγο. Παρηγοριά πλέον στο μεγάλο πρόβλημα του Νοσοκομείου, μας δίνουν ξανά οι υποσχέσεις του αρμοδίου Υπουργού κ. Γεωργίου Σούρλα της κ. Νομάρχη Ιωαννίνων κ. Βασιλικής Κόκκινου, περισσότερο δε το θερμό ενδιαφέρον του διάσημου Ιατρού και καθηγητού κ. Μουτσόπουλου με την εκλεκτή ομάδα συναδέλφων και συνεργατών που ανέλαβαν την διοργάνωσή του. Ας ελπίζουμε στον Θεό να φωτιστούν όλοι και να δώσουν κάποια λύση στο μεγάλο αυτό πρόβλημα για να απαλύνουν τόσους ανθρώπους από τον πόνο και την φρικτή ταλαιπωρία.

Λουκάς Εζνεπίδης

Κόνιτσα

Νοσοκομείο «Δουρούτης»

Αγαπητή «ΚΟΝΙΤΣΑ»,
θα 'θελα κι εγώ, σαν συνδρομητής και φίλος σου, να χρησιμοποιήσω στο παρόν τεύχος λίγο από τον πολύτιμο χώρο των σελίδων σου.

Το φετινό Νοέμβρη, που βρέθηκα για μια εγχείρηση στο Νοσοκομείο της Δουρούτης, είχα την ευκαιρία να κάνω τις εξής διαπιστώσεις:

Το τεράστιο αυτό κτίριο έγινε ένα θαυμάσιο νοσοκομείο με Ευρωπαϊκές προδιαγραφές και είναι εφοδιασμένο με άφθονα σύγχρονα μηχανήματα. Διαθέτει άριστους επιστήμονες και ευχαριστώ απ' αυτή τη στήλη όλους τους γιατρούς και ειδικά του Ουρολογικού τμήματος που μου συμπαραστάθηκαν τόσο κατά την εγχείρηση, όσο και κατά τη διάρκεια της θεραπείας μου, καθώς και όλο το άλλο προσωπικό.

Γιατροί και προσωπικό συμπαραστέκονται με καλοσύνη στους ασθενείς.

Αυτές είναι οι θετικές εντυπώσεις.

Να όμως και κάτι αρνητικό. Παρατήρησα ότι πολλοί από τους ασθενείς και τους επισκέπτες, με τη συμπεριφορά τους, δείχνουν ότι δεν σέβονται καθόλου το Νοσοκομείο.

Θορυβούν λερώνουν, φθείρουν, πράγμα που είναι απαράδεκτο για κάθε λογικό άνθρωπο.

Πιστεύω ότι αυτός ο Ναός της Υγείας, που δημιουργήθηκε με τον ιδρώτα του ελλ. Λαού, πρέπει να γίνεται σεβαστός απ' όλους μας καλύτερα - ακόμα - και από την εκκλησία μας...

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία

Λάμπρος Ντίνος

Καλλιθέα - Κόνιτσας

Το άλυτο πρόβλημα του Νοσοκομείου Κόνιτσας

Πολύς θόρυβος γίνεται καθημερινά και πολλά έγγραψαν πάνω στο καυτό θέμα, που για έτη ολόκληρα βασανίζει τους κατοίκους της Κόνιτσας και των περιχώρων της, στο θέμα του Νοσοκομείου. Αλλά δυστυχώς άλυτο παραμένει ακόμα, και οι κάτοικοι αναρωτιούνται; γιατί άραγε μας εγκατέλειψαν οι αρμόδιοι; τι κακό τους κάναμε; ενώ καθημερινά τους ενοχλούμε και δεν μας δίνουν καμμία σημασία; Βέβαια δεν θέλω να δίζω τους υπάρχοντες Ιατρούς και το νοσηλευτικό προσωπικό που είμαι βέβαιος πως και οι ίδιοι θα προβληματίζονται που δεν μπορούν να ανταποκριθούν, όπως πρέπει, πάνω στις ανάγκες των ασθενών.

Φυσικά για όλα αυτά φταίει το αρμόδιο Υπουργείο που δεν το εξοπλίζει με τους κατάλληλους Ιατρούς και με τα σύγχρονα μέσα που απαιτούνται. Μεγάλη ευθύνη ακόμα καταλογίζεται και στους Βουλευτές του Νομού μας ανεξαρτήτως πολιτικής τοποθετήσεως που έχουν ξεχάσει εντελώς την Κόνιτσα, όσο και τα χωριά της, και δεν ενδιαφέρονται για τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτοί οι κάτοικοι και τους θυμούνται μόνο τις εκλογές. Τώρα

... ρεις ότι γοφάει για κουβέντα. Άλλη φορά, όταν θέλεις νερό να τη στέλνεις στον ποταμό. Από εκεί θα 'ρθεί γρήγορα γιατί δε βρίσκει χασομέρηδες να τη χασομεράνε.

Το ωραίο είναι ότι, όπως έκατσε καταγής με την τριχιά στις πλάτες, έτσι συνέχισε την κουβέντα. Όταν γύρισα εγώ, τότε ακούμπησε τα δύο χέρια στο χώμα για να σηκωθεί και διαμαρτύρονταν.

— Ντε, τ' έχουν τα μαγκούφκα τα ποδάρια ... κλούτσιασαν.

όλοι το γνωρίζουμε πως το Κέντρο Υγείας που έχουμε δεν εξυπηρετεί τις ανάγκες των ασθενών και λειτουργεί, ας μου επιτραπεί να δώσω τον χαρακτηρισμό, σαν κέντρο διερχομένων. Πηγαίνοντας κάποιος ασθενής εκεί, δείχνει το φύλλο πορείας και σύμφωνα με την ασθένεια που έχει τον προωθούν σε ένα από τα δύο κέντρα που εδρεύουν στα Γιάννενα, του Χατζηκώστα και της Δουρούτης. Φυσικό είναι να δημιουργούνται προβλήματα και εκεί διότι υπάρχουν πολλοί ασθενείς από όλη την περιφέρεια της Ηπείρου και υπάρχει μεγάλη δυσκολία στην εξυπηρέτησή τους. Εάν θελήσει κανείς να θυμηθεί το πως λειτουργούσε παλιότερα που είχε μόνο τέσσερις Ιατρούς επι συμβάσει, έναν μόνο παθολόγο, τον γνωστό σε όλους μας Δημητριο Βανδέρα, ο οποίος ήταν νύχτα - μέρα στο Νοσοκομείο, τον κ. Λέκα ως χειρουργό που ερχότανε δύο φορές την εβδομάδα, Τετάρτη και Παρασκευή κάθε δε φορά που ερχότανε χειρουργούσε δύο ή τρία άτομα συνήθως με περιπτώσεις κήλης, σκωληκοειδίτιδος και διάφορες άλλες περιπτώσεις συνηθισμένες στην επαρχία μας, εκτός από τις γυνώσεις σε σπασί-

Της λέει η Αλέξίνα: - Τόση ώρα καθόσουν φορτωμένη και κουβεντιάσαμε, δε σε πονούσαν;

Δεν με είχε δει: - Θα σε σκώσω εγώ δειά. (Την παίρνω αγκαλιά - ήταν αλαφρότερη από τη βαρέλα - και την έβαλα στο πεζούλι με τις άλλες). Τώρα κάτσε και πες κουβέντες. Σε κάνα δύο ώρες να πας, θα βγεί και το ζεστό γωμί να φας.

Το αποτέλεσμα:

— Είσαι και ζουρλό, μωρέ νιόκοπο, είσαι και καλό. Μου 'ριξε κι ένα φιλί κι όλα πήγαν καλά.

ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙ

Η Τηλεόραση γιορτάζει φέτος τα 25 χρόνια της, στην Ελλάδα. Τα πρώτα 3 ή 4 χρόνια Ελληνόπουλα που παρακολούθησαν Τ.Β. ίσως είναι ήδη σήμερα οι ίδιοι γονείς.

Ποιός όμως είναι ακριβώς ο ρόλος της Τ.Β. και πως αυτή επηρεάζει την ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού;

Κάθε γονιός αντιμετωπίζει, σίγουρα, την πρόκληση του μεγάλου «Ξένου» που μπήκε σ' όλα τα σπιτικά. Γνωρίζει όμως καλά τον ύπουλο αυτό «εχθρό» που δολοφονεί καθημερινά την ασχημάτιστη μορφή του χαρακτήρα μικρών τηλεθεατών;

Το παιδί έχει ανάγκη να αποκτήσει βασικές τεχνικές επικοινωνίες, να μάθει να διαβάζει, να γράφει, να εκφράζεται. Η παρακολούθηση της Τ.Β. δεν ευνοεί τη γλωσσική ανάπτυξη, γιατί δεν απαιτεί καμιά λεκτική συμμετοχή, παρά μόνο παθητική δεκτικότητα.

Όταν το παιδί απορροφάει εικόνες, χωρίς αξιόλογη διανοητική προσπάθεια, να σχηματίσει δικές του σκέψεις, αδρανοποιεί τον εγκέφαλο, και καθιερώνει μορφές λειτουργίας, με υπερτονισμένη την μη λεκτική έκφραση.

Η σύγχρονη γενιά των παιδιών

ρώ και το Κοινοτικό Συμβούλιο του χωριού μου, γιατί οι στόχοι που έβαλαν κατά την εκλογή τους, στέφονται με επιτυχίες, πιστεύοντας ότι θα συνεχίσουν με αγάπη και ομόνοια για συσπείρωση όλων των χωριανών, με κοινό σκοπό το καλό του χωριού μας.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία

*Παναγιώτης Φ. Νάτσας
Αξιωματικός Δικαστικού*

προσχολικής ηλικίας, βλέπει σχεδόν (34) ώρες την εβδομάδα. Ένα τέτοιο τηλεοπτικό μπούκωμα, εύκολα μετατρέπεται σε ύπουλο ναρκωτικό, που επιφέρει αλλαγή συνειδήσεως, νάρκωση και παθητικότητα. Ο εθισμός που προκύπτει, παραμορφώνει την αίσθηση του χρόνου, συνθλίβει νέες εμπειρίες, αδυνατίζει τις ανθρώπινες σχέσεις. Οι αποθηκευμένες χωρίς επεξεργασία εικόνες, δεν περνούν από καμιά συμβολική μετατροπή, όπως συμβαίνει με το διάβασμα, όπου το παιδί φαντάζεται, δημιουργεί, συνδέει, διανοητικούς συσχετισμούς.

Η βία που κατά κόρον προβάλλεται, κρατά το ενδιαφέρον σε τόνο, αλλά αμβλύνει την ευαισθησία, με αποτέλεσμα, να μπερδεύεται με τη βία της πραγματικότητας (επικοινωνία και οικογενειακές κοινων. σχέσεις).

Το παιχνίδι που αποτελεί βασικό στοιχείο αποδέσμευσης συγκινησιακών συμπλεγμάτων και προσαρμογής, στην κατόπιν δύσκολη κοινωνική πραγματικότητα, συνθλίβεται, μειώνεται. Τραγικό αποτέλεσμα η αύξηση της επιθετικότητας.

Πέρα όμως από την κάμψη στις προφορικές επιδόσεις των μαθητών και την αισθητή περιθωριοποίηση του βιβλίου, παίζει βασικό ρόλο στην αποσύνδεση της οικογένειας. Οι γονείς που χρησιμοποιούν την Τ.Β. για το καλό των παιδιών, οι περισσότεροι δε το κάνουν για προσωπική ανακούφιση, εγκατέλειψαν οριστικά τον ενεργό ρόλο στην κοινωνικοποίηση των παιδιών τους. Όταν δεν υπάρχει σωστός δεσμός, ανάμεσα στους γονείς και τα παιδιά, εύκολα παγιδεύονται αμφότεροι, στα τηλεοπτικά προγράμματα. Τα όσα αναφέρθηκαν πιο πάνω ως αποτελέ-

ΣΤΟΧΟΙ – ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ

Αθήνα 15 Νοεμβρίου 1991

Α. Στόχος - Επιτυχία! Ναι! Είναι δύο λέξεις, που αναλύοντας την κάθε μία ξεχωριστά θα δούμε πόσο μεγάλη σημασία έχουν.

Στη χρονιά λοιπόν, που πέρασε ξεκινήσαμε όλοι με κάποιους στόχους και όνειρα για να φτάσουμε στο τέλος στις επιτυχίες, ή και στις αποτυχίες.

Είναι γεγονός πως ο άνθρωπος όσο ζει αγωνίζεται για να πετύχει αυτά που στοχεύει. Θα σταθούμε όμως, για λίγο εδώ στο «DUM SPIRO SPERO» (εφόσον ζώ ελπίζω).

Τον παραπάνω πρόλογό μου αφιερώνω στους αγαπημένους μαθητές του χωριού μου, Λαγκάδας - Κονίτσης, αλλά και σε όλα τα παιδιά της Επαρχίας που είχαν βάλει σαν στόχο εφέτος να πετύχουν σε ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας. Σ' αυτούς που ο στόχος τους έγινε επιτυχία, τους συνοδεύουν οι ευχές μου για καλή συνέχεια και πάντα επιτυχίες. Στα παιδιά που φέτος δεν μπόρεσαν να εκπληρώσουν τους στόχους, τους εύχομαι η νέα χρονιά να είναι επιτυχής. Στο σημείο αυτό θα ήθελα να συγχαρούμε όλοι οι συγχωριανοί τα παιδιά που πέρασαν εφέτος στα Πανεπιστήμια και που είναι οι παρακάτω:

1) Ντίνη Θωμαή του Χριστοδούλου, η οποία πέρασε στην Πάντειο Σχολή Αθηνών (Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης).

2) Νάτση Χρήστο του Κων/νου, που πέρασε Πολιτικός Μηχανικός στη Θεσσαλονίκη.

3) Ντίνη Ελπινίκη του Δημητρίου, που πέρασε στο Φυσικό - Χημικό τμήμα στη Θεσσαλονίκη.

4) Μπλιδικιώτη Ευάγγελο του Πέτρου, που πέρασε στα ΤΕΙ Πειραιά και

5) Αδάμου Δήμητρα του Χρή-

στου, που πέρασε την προηγούμενη χρονιά στην Πάντειο Σχολή Αθηνών (Δημόσια Διοίκηση) και εκ παραδρομής δεν είχε δημοσιευθεί η επιτυχία της στο περιοδικό μας.

Β. Ασφαλώς στόχους για επιτυχίες θα έχει βάλει και το νέο Διοικητικό Συμβούλιο της Αδελφότητας Λαγκαδιωτών - Κονίτσης, που εκλέχθηκε τον Αύγουστο στο χωριό μας και συγκροτήθηκε σε σώμα όπως παρακάτω:

1) Νάτσης Απόστολος του Χρήστου - Πρόεδρος.

2) Κουτσούκης Αθανάσιος του Παναγιώτη - Αντιπρόεδρος.

3) Μπλιδικιώτης Γρηγόριος του Αθανασίου - Γεν. Γραμματέας.

4) Μανώλης Χρήστος του Πέτρου - Ταμίας.

5) Μπλιδικιώτης Παντελής του Ηλία - Δημ. Σχέσεις.

6) Μανώλης Θωμάς του Ιωάννου - Μέλος.

7) Μανώλης Παναγιώτης του Πέτρου - Μέλος.

Όλοι μας ευχόμαστε στους παραπάνω να πετύχουν στην αποστολή τους η οποία θα είναι για το καλό του ακριτικού χωριού μας και γενικά της Επαρχίας μας.

Με την επιστολή μου αυτή θα ήθελα να παρακαλέσω όλους τους συγχωριανούς μου να παίρνουν το περιοδικό «Η ΚΟΝΙΤΣΑ» που είναι η μοναδική φωνή μας σε όλο το κόσμο, να προτρέψουν και αυτούς που δεν είναι συνδρομητές να γίνουν και ασφαλώς να στέλνουμε όλοι, την ετήσια συνδρομή μας, γιατί είναι ο μόνος πόρος που επιβιώνει το περιοδικό και έτσι μαθαίνουμε τα νέα της αγαπημένης και ιδιαίτερας πατρίδας μας.

Τελειώνοντας θα ήθελα να συχα-

ΠΟΙΗΣΗ

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ

Ένα νουμπέτι βουρμπιανίτικο να με γυρίσει πίσω, με τη λαχτάρα που 'θρευε ο χρόνος τις αναμνήσεις μου...

Στο Σαραντάπορο που κατεβάζει λόγια και κροκάλες, να πάνε όλοι μου οι καημοί κι οι έγνοιες.

Την ανημπόρια μου να περιθάλλει με τη σιωπή των δασών του το ισκιερό Ταμπούρι.

Μες στη σιωπή των χρόνων, στο πέτρινο πεζούλι να ξαποστάσω και μες σ' ερειπωμένα σπίτια να γαύσω συρτάρια, να βρω εποχές που διαβήκαν.

Μυστικές φωνές να πλημμυρίσουν το τοπίο, αόρατοι υιθυρισμοί μέσα σε σκοτεινά υπόγεια να ακουστούν, καθώς απόμακρα θα ηχούν παιδιάστικες φωνές των σχολικών διαλειμμάτων και κουδούνια και υλακές κοπαδιών σε προσφιλή οροπέδια.

Παλιά χωριά κι αγαπημένα: Ζέρμα και Κάντσικο και Λούγικο, απόδημος κι εγώ, μες στην αιμορραγία σας αιμορραγώντας, χνάρια γάχνω να βρω απ' το παλιό περπάτημά μου ανάμεσά σας, ήχους να «πιάσω» της ζωής σας, τα χτεσινά να μη μου λείγουν».

Καλπάζοντας στο μπλε του ουρανού σας, για να κρατήσω ανέπαφο το μύθο, τη ραγωδία της νοσταλγίας να τραγουδήσω, στις απίδανες παραισθήσεις να μείνω.

Ό,τι ευδόκησε στο χρόνο, αγαπημένο θα 'ναι, ό,τι εχάθη στον καιρό, στη μνήμη μου να μένει. Κι η νοσταλγία να με φέρνει πίσω....

Τάσος Κανάτσας

Ο Λαός της χαράς

Ξένε που χαίρεσαι την Τύμφη που ξανοίγεται γηλά,
ανεβαίνει και γηλώνει και τον ουρανό φιλά.

Για αγώνες ματωμένους οι Τυμφαίοι μας μιλούν,
αίμα, κόκαλα και στάχτες δεν ξεχνούν και προχωρούν.

Ομορφιές τόσες στην φύση άλλες τόσες στις γυχές,
η Ελλάδα δεν πληγώνει, δίνει συνεχώς χαρές.

Τ ουρανού δέντρα καμμένα τα γκρεμίζουν κεραυνοί
κι όταν λιώνουνε τα χιόνια γύρω η γη πάλι ανθεί.

Ποιό σοφός απ' τα λουλούδια γίνε νιάτα συνεχώς,
νάχεις γνώσεις του καιρού σου, νάχει αγάπη ο λαός.

Απ' τα δάση τα τραγούδια όταν κελαηδούν πουλιά
κι άπλετο το φως γεμίζει, Κόνιτσας την αγκαλιά.

Μνήμες οδηγός για αγώνες πατρογονική μας γη,
είναι μπολιασμένη μέσα, χώμα κι ουρανός μαζί.

Η Παράδοση ανατέλλει σαν τον ήλιο συνεχώς,
οι Τυμφαίοι κι Πινδαίοι είναι της χαράς λαός.

Γύρω Τύμφη, Πίνδος, Γράμμος, Σμόλιγκα βουνοπλαγιές
ρίζωσαν κι όλο ανθίζουν οι χαρούμενες γενιές.

Τούτη η γη θα σου θυμίζει, όποια ώρα κι αν περνάς,
πέτρες, ρίζες κι αν κοιτάξεις μόνο αγώνες θα μετράς.

Ω, ξένε της γης μας φτάσε,
την γηλότερη κορφή.
Η Ελλάδα φως του κόσμου
σαν κρυστάλλινη πηγή,
αγαπά και δεν μισεί...

Γιάννης Παπαμιχάλης-Τυμφαίος

Η αλληλογραφία μας

Αγαπητέ Σωτήρη, γειά χαρά σας.

Σας στέλνω τη συνδρομή μου για το περιοδικό μας που πράγματι δεν πρέπει να λείπει από κανένα σπίτι, όχι μόνο Κονιτσιώτικης καταγωγής, αλλά και όλου του Νομού μας.

Και περισσότερο για μας τους ξενητεμένους, που διαβάζοντάς το ζούμε νοερά κοντά στην πατρίδα μας, στα χωριά μας που πρωτοείδαμε τον ήλιο και γράγαμε ιστορία στα βουνά μας, στην Εθν. Αντίσταση.

Η φροντίδα η δικιά σου και όλης της Επιτροπής αξίζει τα συγχαρητήρια.

Στο τεύχος Ιούλη - Αυγούστου έγινε πράγματι σωστή ενημέρωση για το Οικονομικό, όσο και για τις ανάγκες του περιοδικού μας και συμφωνώ κι εγώ ότι πρέπει να το στηρίζουμε ΟΛΟΙ και βέβαια θα πρέπει να το βελτιώσουμε περισσότερο.

Με πολλή αγάπη

σε σας προσωπικά και όλους

σας, σας χαιρετώ

Πασχάλης Ντίνης

πρώην κάτοικος Λαγκάδας

και νυν Σερρών από

40ετίας.

σου την ελπίδα, που θα βοηθήσει να αποδεσμευτούμε από την ενδεχόμενη επιβολή και την αρνητική επίδραση, που ασκεί πάνω μας η Τ.Β. να την μετατρέψουμε, κατά το μέτρο του ο καθένας, σε πειδαρχικό υπηρέτη και ωφέλιμο φορέα μάθησης και γυχαγωγίας.

Αντωνία Α. Κολιού

Κοινωνική Λειτουργός

Ζητείται απάντηση

Αγαπητοί φίλοι του περιοδικού «ΚΟΝΙΤΣΑ», στα 25 χρόνια που διατηρούσα πτηνοτροφείο μου έτυχε να δω τέσσερα παράξενα. Αν μου τα λέγανε δε θα τα πίστευα. Όποιος φίλος απαντήσει σωστά μέσω του περιοδικού θα έχει 5 χιλιάδες δώρο από το Βαγγέλη.

Στο επόμενο τεύχος θα είναι η σωστή απάντηση.

1. Πώς λέγεται το φίδι που τρώει ποντίκια, αυγά. Ένα είναι.

2. Όπου υπάρχουν κοτέτσια υπάρχουν και αλεπούδες. Ξέρομε ότι η αλεπού τρώει τις κότες. Έμαθε να τρώει, αλλά δεν έμαθε να παστρεύει. Μπαίνει μέσα και ξεχνά να βγεί και παρόλη την εξυπνάδα της την πιάνουν. Όταν κάνει σωστό το κλέψιμο και πας το πρωί και δε βρίσκεις τις κότες, μόνη της δεν την έκανε τη δουλειά, αλλά με κάποιον συνεργάτη.

Με ποιόν;

3. Ο ποντικός κλέβει αυγά. Πώς; Με τι τρόπο τα παίρνει και φεύγει;

4. Λόγω του κοτετσιού χρειάζονταν και γάτες. Σε όλο το διάστημα αυτό έχω μεγαλώσει πάνω από 300 γάτες. Οι γάτοι άμα γένουν ακμαίοι (δηλ. ωριμάσουν βιολογικά) φεύγουν. Εδώ προκύπτουν 2 ερωτήματα: Γιατί φεύγουν και πως χωρίζουν τα σύνορά τους. Δεν πατά άλλος γάτος. Όποιος ήρθε τέρμα. Όσες γάτες κι αν έχεις εκείνος που σου ήρθε, εκείνος τις φέρνει γύρα.

Εύχομαι επιτυχία σε όλους
Βαγγέλης (Βουρδούκας)

Τάκης Αδάμος

Πέθανε στις 24 Δεκέμβρη 1991 στην Αθήνα και κηδεύτηκε στις 28/12 στο νεκροταφείο Ζωγράφου ο Τάκης Αδάμος που κατάγονταν από την Πυρσόγιαννη της Επαρχίας μας, γεννημένος το 1914.

Ο Τ.Α. ορφάνευε από μικρός και αφού τελείωσε το Δημοτικό σχολείο στο χωριό του, μπήκε στο Οικοτροφείο της Κόνιτσας και φοίτησε στο Σχολαρχείο της με καθηγητές το Νικ. Παπακώστα, τον Πανίδα, τον Οικονόμου κ.α.

Το 1928 πήρε το πτυχίο του δασκάλου από το Πεντατάξιο διδασκαλείο Ιωαννίνων και διορίστηκε σε χωριά της Θεσπρωτίας.

Από τους πρώτους, έλαβε μέρος στους αγώνες, στο διάστημα της Κατοχής από την οργάνωση του Ε.Α.Μ. και αργότερα - στον εμφύλιο πόλεμο - ως ταγματάρχης του Δ. Στρατού, όπου και τραυματίστηκε επτά φορές...

Το 1974 με την πτώση της χούντας, ύστερα από 25 χρόνια προσφυγιάς, επέστρεψε στην Ελλάδα και ανέλαβε αρχισυντάκτης του «Ριζοσπάστη». Εκλέχτηκε δυο φορές ευρωβουλευτής του Κ.Κ.Ε. και τελευταία διετέλεσε πρόεδρος της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών. Ο Τ.Α. ανάμεσα στην κομματική, την πολεμική, τη βουλευτική δραστηριότητά του βρήκε το χρόνο και ασχο-

λήθηκε με τα γράμματα. Έγραψε 12 βιβλία, πολλές μελέτες και δοκίμια, αφήνοντας πίσω του ένα πλούσιο δημοσιογραφικό και λογοτεχνικό έργο...

Στην κηδεία του Τάκη Αδάμου παραβρέθηκαν αντιπρόσωποι του πολιτικού και δημοσιογραφικού κόσμου, εκπρόσωποι των Αντιστασιακών οργανώσεων και πλήθος κόσμου. Επικηδείς εκφώνησαν: Ο Δ. Γόντικας εκ μέρους του Κ.Κ.Ε., ο Ν. Καραντηνός εκ μέρους της ΕΣΗΕΑ και του Συνδέσμου Αντιστασιακών Δημοσιογράφων 1941 - 44, ο πρόεδρος του ΕΔΟΕΑΠ Δ. Ρούσος, ο πρόεδρος της Εταιρίας Ελλήνων λογοτεχνών Γ. Καρανικόλας, στίχους για το νεκρό απαγγείλε ο Ν. Οικονομίδης, σύντομο αποχαιρετισμό εκ μέρους της πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας η Β. Καραγιάννη επικήδειο χαιρετισμό εκ μέρους της ΚΟΒ Λογοτεχνών απύθνυε ο Γιώργης Σιδέρης και εκ μέρους των παιδικών του φίλων, των συμμαθητών του και των σπουδαστών του Πενταταξίου Διδασκαλείου Ιωαννίνων, ο συμπατριώτης μας Λάμπρος Βλάχος. Επίσης μίλησε και εκ μέρους της εφημερίδας «Ριζοσπάστης» ο αρχισυντάκτης της Γ. Κακουλίδης.

Τον επικήδειο στο νεκρό του Τάκη Αδάμου που εκφώνησε ο συμπατριώτης μας Λάμπρος Βλάχος δημοσιεύουμε παρακάτω:

Αγαπητέ μας Τάκη,
φίλε των παιδικών μας χρόνων, σύντροφε των πολύχρονων αγώνων μας, ήρθαμε εδώ τριγύρω σου τούτη την ώρα, όσοι μένουμε στην Αθήνα κι όσοι είμαστε ακόμα στη ζωή, σπουδαστές και σπουδάστριες του Πενταταξίου Διδασκαλείου Ιωαννίνων, για να σε αποχαιρετήσουμε με συντριβή, με πόνο και ευλάβεια.

Γυρίζει ο νους μας τούτη τη στιγμή πολλές δεκαετίες πίσω. Στην εποχή που 12χρονος ξεκίνησες από την Πυρ-

Τιμή στο γιατρό Δ. Βανδέρα

Ο γνωστός σε όλη την Επαρχία μας γιατρός κ. Δημ. Βανδέρας που τόσα και τόσα πρόσφερε στον τόπο μας, σε πολύ δύσκολους καιρούς, επιτέλους έτυχε δημόσιας αναγνώρισης από το Δήμο της Κόνιτσας, ο οποίος τον τίμησε με ειδική πλακέτα στις 27/10.

Βέβαια με την προσφορά του στον τόπο μας ο κ. Βανδέρας έχει αποσπασει από το λαό όλης της Επαρχίας μας την αναγνώριση και την εκτίμηση προ καιρού, μια επίσημη αναγνώριση όμως, ήταν επιβεβλημένη και απερίφραστα λέμε ότι άργησε κι όλας.

Επιτέλους πρέπει να μάθουμε κι εμείς οι Έλληνες να τιμούμε αυτούς που προσφέρουν στο Σύνολο.

Και να τους τιμούμε - ηδικά τουλάχιστον- όταν βρίσκονται στη ζωή, γιατί μετά θάνατο είναι δώρον... άδωρον! Άλλωστε οι τιμές δεν πηγαίνουν μόνο στα τιμώμενα πρόσωπα, αλλά επιστρέφουν και στους τιμώντες για την πράξη τους.

Το περιοδικό μας θεωρώντας σωστή και δίκαιη την πράξη του Δήμου, δημοσιεύει και σήμερα το σχετικό απόσπασμα από την ιστορική απόφαση του Δημ. Συμβουλίου Κόνιτσας της 25/10/91.

Απόσπασμα πρακτικού συνεδρίασης Νο 27α της 25-10-1991 του Δημοτικού Συμβουλίου Κόνιτσας

..... συζητήθηκε διεξοδικά, να τιμηθεί επίσημα από πλευράς Δήμου ο Ιατρός κ. Δημήτριος Βαντέρας, για την πολύχρονη προσφορά του, και αποφασίστηκε να του επιδοθεί τιμητικό ψήφισμα κατά την έναρξη του Ιατρικού συμποσίου που γίνεται στην πόλη μας την 27-10-1991.

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Κόνιτσας, διερμηνεύοντας το γενικό αίσημα των κατοίκων, και εκφράζοντας την παγειωθείσα κοινή συνείδηση, αποφασίζει, σαν ελάχιστο δείγμα τιμής, να επιδώσει σήμερα, πρὸς τον αγωνιστή συμποτριώτη μας Ιατρό κ. Δημήτριο Βαντέρα το παρόν ψήφισμα, μαζί με τα βαθύτατα αισθήματα εκτίμησης και ευγνωμοσύνης του λαού, της περιοχής ολόκληρης, για την τεράστια προσφορά του στον χώρο της υγείας.

Ο κ. Δημήτριος Βαντέρας επιτελώντας το καθήκον του, με την πληρέστερη έννοια του όρου, με συνεθικές μυσιστορηματικές, με αντίξασες συνεθικές, με μοναδικά έφῶδια την αγάπη για τον συνάνθρωπο και την βαθεία του προσήλυση στα ιδεώδη της επιστήμης και στον όρκο του Ιπποκράτη, κατόρθωσε το ακατόρθωτο, έκανε την προσφορά πρὸς τον συνάνθρωπο τρόπο ζωής, με μοναδική ανισομοιβή το χαμόγελο, που ξανάχνει στα χείλη των ασθενών του, αφού είναι σε όλους μας γνωστή, ότι τον οικονομικά παρόντα τον περιφρόνησε σε όλη του τη ζωή. Η αυταπάρνηση στα καθήκον θα παραμείνει μνημειώδης, αφού όλες οι ώρες του εικοσιτετραώρου για τον γιατρό κ. Βαντέρα ήταν όλες ίδιες, ενώ η άδεια και η ξεκούραση ήταν γι' αυτόν έννοιες άγνωστες. Πάντο αγόγγυστα και με ανδιαφέρον υποδειγματικό και πατρικό αντιμετώπιζε κάθε περίπτωση με υπευθυνότητα και σοβαρότητα. Όνειρό του και όραμά του, να γίνει το Νοσοκομείο Κόνιτσας μια μικρή, αλλά πλήρης, νοσηλευτική μονάδα, που θα καλύπτει τις βασικές ανάγκες των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής.

Εκφράζουμε την πεποίθηση, ότι στην πραγμάτωση του σκοπού, η συμβολή του Ιατρού κ. Βαντέρα είναι και πρέπει να είναι μοναδική και εξαιρετικά ενδιαφέρουσα, σαν τέτοια ελπίζουμε να εκτιμηθεί από κάθε αρμόδιο.

Ακριβές Αντίγραφο

Ο
Δήμαρχος

Κόνιτσα 25-10-1991
Το
Δημοτικό Συμβούλιο

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τη νύχτα της 11/11, από φωτιά που προήλθε από το αναμμένο τζάκι της Αντιγόνης Β. Βράνιστα, κάηκε το σπίτι της στην Α. Κόνιτσα. Όπως πάντα, η Πυροσβεστική έφτασε στον τόπο της φωτιάς «μετά εορτής». Σε κάθε τέτοια περίπτωση έρχεται στην επικαιρότητα η ανάγκη πυροσβεστικού οχήματος στην Κόνιτσα και ύστερα επαναπαυόμαστε ως την επόμενη πυρκαγιά!

- Με τις καθιερωμένες εκδηλώσεις και ομιλίες γιορτάστηκε η Επέτειος του Πολυτεχνείου στα Σχολεία της Κόνιτσας κι εφέτος.

× Στις 19/11, κλήθηκαν στο Δικαστήριο (στα Γιάννινα) για την περσινή κατάληψη του έξω απ' το Βυρσοδευείο χώρου, ο Δήμαρχος Κόνιτσας, Σύμβουλοι και πάνω από είκοσι άτομα. Η δίκη αναβλήθηκε για τις 12/12/91.

- Με δυνατό αέρα μας ήρθε ο φετινός Δεκέμβρης και με χιόνια στα βουνά. Το θερμόμετρο κατέβηκε πολύ χαμηλά (κάτω από το μηδέν) την πρώτη εβδομάδα και συνέχισε όλο το δεκαπενθήμερο η παγωνιά.

- Στις 12/12 επαναλήφθηκε η δίκη των Κονιτσιωτών η οποία κράτησε μια εβδομάδα. Η απόφαση του δικαστηρίου ήταν αθωοτική προς γενική ανακούφιση των Κονιτσιωτών.

- Από φωτιά, άγνωστης αιτίας, κάηκε μες στο μαντρί όλο το κοπάδι του Σπύρου Διαμάντη στην Κόνιτσα. Πάνω από 150 γίδια βρήκαν τραγικό θάνατο.

- Νέος ραδιοφωνικός σταθμός άρχισε να λειτουργεί στην Κόνιτσα από τις 22/12. «Ράδιο - Δρυιούπολις».

- Με καιρό χωρίς χιόνια και με παγωνιές πέρασαν οι χριστουγεννιάτικες γιορτές στην Κόνιτσα.

- Η τουριστική κίνηση φέτος ήταν μικρότερη από την περσινή.

- Στις 29/12, χοροστατούντος του Δεσπότη μας έγινε λειτουργία στην Κόνιτσα και μνημόσυνο για τους μισούς νεκρούς του εμφυλίου πολέμου.

Εκτός από δύο βουλευτές της Ν.Δ., οι επίσημες Αρχές έλαμψαν με την απουσία τους.

Φαίνεται ότι όλο και περισσότεροι Έλληνες - απλοί πολίτες και επώνυμοι - κατανοούν ότι μνημόσυνα τέτοιου είδους δεν ωφελούν, αλλά ζημιώνουν τον τόπο, ειδικά σήμερα που παραμονεύουν γύρω μας χίλιοι κίνδυνοι και χρειαζόμαστε περισσότερο από κάθε άλλη φορά την πολυπόθητη **ομοθυμία!**

1. Από τη διεύθυνση Δασών ανακοινώθηκε ότι σύμφωνα με την ισχύουσα δασική νομοθεσία, απαγορεύεται το κυνήγι παντός θηράματος σε ζώνη πλάτους 500 μέτρων κατά μήκος της χερσαίας μεθοριακής γραμμής.

Οι παραβάτες τιμωρούνται με φυλάκιση τριών μηνών έως 2 ετών ή με χρηματική ποινή από 50.000 έως 500.000 δρχ.

Κατά την τρέχουσα κυνηγετική περίοδο και για τον πληρέστερο έλεγχο των Αλβανών φυγάδων έχουν εγκατασταθεί από τις στρατιωτικές αρχές στην εν λόγω περιοχή ένοπλα φυλάκια που διενεργούν συχνές περιπολίες και ενέδρες και ήδη έχουν συλλάβει αρκετούς παράνομους κυνηγούς.

2. Οι καταστάσεις πληρωμής ενισχύσεων προγράμματος κτηνοτροφίας έτους 1989 για γενωμένους μόσχους ύψους 3.000.000 δρχ. κοινοποιήθηκε

σόγιαννη για την Κόνιτσα και το Σχολαρχείο της. Μαζί το τελειώσαμε και μαζί ύστερα κατεβήκαμε στα Γιάννινα, για να διαγωνιστούμε στις εισαγωγικές για το Διδασκαλείο.

Μπήκαμε στο Πεντατάξιο και φοιτήσαμε έχοντας δασκάλους μας ικανούς την εποχή εκείνη Καθηγητές, το Σούρλα, τον Κοντοπάνο, το Χρήστο Σούλη, το Λαμπράκη και άλλους κι αποχτήσαμε γνώσεις και καλλιεργήσαμε δεξιότητες και διαπλάσαμε χαρακτήρες. Και δεν αρκεστήκαμε στις παιδαγωγικές και φιλοσοφικές θεωρίες των Γκάουντιχ Κερσεστάινερ, Πεσταλότζι. Ριχτήκαμε και στη μελέτη βιβλίων και περιοδικών κοινωνικού και σοσιαλιστικού περιεχομένου, όσων μπορούσαμε να προμηθευτούμε, που τα πιά πολλά ήταν παράνομα την εποχή εκείνη και διακινούσαμε κρυφά τα περιοδικά «Εργατική βοήθεια» και «Νέοι Πρωτοπόροι». Μαζί εξάλλου βγάλαμε και τη χειρόγραφη μαθητική εφημερίδα που αποτέλεσε για σένα εφελτήριο, για να γίνει το 1945 - 46 ο «Ακρίτας», ο χρονογράφος της καθημερινής Εαμικής εφημερίδας των Ιωαννίνων και της Ηπείρου, του «Αγωνιστή».

Έτσι αποτελώντας όλοι οι σπουδαστές και σπουδάστριες, όλων των τάξεων του Διδασκαλείου μας μια σχολική κοινότητα αγαπημένη και αδελφομένη μέσα στην οποία, εσύ Τάκη, περιβαλλόσουν με την απέραντη αγάπη και εκτίμηση όλων, αισθήματα των συσπουδαστών σου, που τα κράτησες, από τότε για πάντα, πήραμε τα πτυχία μας, κι απλώσαμε Δασκάλοι σε χωριά και πολιτείες. Κι έτσι βρεθήκαμε όλοι στο πλευρό του αγωνιζόμενου ελληνικού λαού στην Εθν. Αντίσταση 1941 - 45.

Εσύ ξεκίνησες από τη Θεσπρωτία δημοσιογράφος έπειτα της Αντίστασης

στα Γιάννινα, εξόριστος το 1946, μαχητής του δημοκρατικού στρατού το 1947 - 49, πολιτικός πρόσφυγας για 25 χρόνια και διευθυντής ελληνικών εφημερίδων της προσφυγιάς, Αρχισυντάχτης του «ΡΙζοσπάστη» από το 1974 με τον επαναπατρισμό σου, Ευρωβουλευτής έπειτα και πρόεδρος της Εταιρίας Ελλήνων λογοτεχνών τα τελευταία χρόνια. Μια ζωή αγώνες πολύχρονοι και σκληροί αγώνες για να πέσεις τώρα τιμημένος νεκρός των αγώνων αυτών.

Φεύγοντας όμως αφήνεις πίσω σου ένα έργο σημαντικό, ένα έργο αγωνιστικό, δημοσιογραφικό, λογοτεχνικό, κληρονομιά που θα δίνει τιμή στη γυναίκα σου Ελένη, στην κόρη σου Ειρήνη στα αγαπημένα σου εγγονάκια και σ' όλους τους δικούς σου και θα τους απαλύνει το μεγάλο τους πόνο, που σ' αυτόν συμμετέχουμε δίπλα τους όλοι.

Τώρα, Τάκη, καθώς θα διαβαίνεις την Αχερουσία και στητός κι ολόρδος στου χάρου τη σχεδία δ' αγναντεύεις τα γνώριμά σου από τους αγώνες σου βουνά του Σουλίου και τους κάμπους της Θεσπρωτίας, σαν φτάσεις στις πύλες της αιωνιότητας, θα βρεις εκεί να σε περιμένουν συμμαθητές και συσπουδαστές μας, ο Παναγιώτης Παπαδόπουλος, ο Χρήστος Παπαβασιλείου, ο Λευτέρης Τάλιος, ο Δούλης, ο Δήμος Πάνος κι άλλοι, κι άλλοι νεκροί σύντροφοι των αγώνων μας. Και πες τους πως όσοι μένουμε ακόμα στη ζωή, μέσα σ' αυτούς τους σεισμούς και καταποντισμούς, κρατάμε γερά στα χέρια μας και στην καρδιά μας τα οράματα με τα οποία αυτοί έπεσαν, τα οράματα για ένα φωτεινό μέλλον της ανθρωπότητας, για τα οποία και συ αγωνίστηκες και έδωσες τη ζωή σου.

Τάκη, φίλε και σύντροφέ μας αλησμόνητε

Αιωνία σου η μνήμη.

της, στην δε Ελένη μία μαθήτρια μεγαλύτερης τάξης. Να προσθέσουμε ότι οι γονείς των δύο κοριτσιών που βάφτισαν τις δύο κοπέλες ο Άρης Ράπτης, γονέας της μίας μαθήτριας και ο Παύλος Γιαννούλης, γονέας της δεύτερης, έκαναν και προσωπικά έξοδα για την βάφτιση, την οποία παρακολούθησαν όλοι οι μαθητές των δύο σχολείων.

Να προσθέσουμε ότι, όπως μας δήλωσε ο διευθυντής του 2ου Δημοτικού κ. Ανδρέας Αποστόλου, οι μαθητές δεχτήκανε με ενθουσιασμό αυτήν την προσπάθεια, τα δύο παιδιά να γίνουν Χριστιανόπουλα.

Σ' αυτό βέβαια συντέλεσε και η οικονομική βοήθεια του 3ου Νηπιαγωγείου.

5. Εκδήλωση προς τιμήν του αποχωρούντος λόγω συνταξιοδότησης κ. Νίκου Βασίλειου, δασκάλου επί πολλά χρόνια στα Δημοτικά Σχολεία της πόλης, πραγματοποιήθηκε στο 2ο Δημοτικό Σχολείο της Κόνιτσας.

Στην εκδήλωση αυτή, που παρακολούθησαν συγκινημένοι οι συνάδελφοί του, οι μαθητές και οι γονείς τους, τονίστηκε η μεγάλη προσφορά, το έργο και η αφοσίωσή του στο καθήκον του.

Αυτή η εκδήλωση, ξεφεύγει από τις συνηθισμένες αποχαιρετιστήριες εκδηλώσεις που συνήθως γίνονται χωρίς την συμμετοχή των μαθητών και τιμά το έργο του δασκάλου και την προσφορά του, παράδειγμα προς μίμηση και για τους νεότερους εκπαιδευτικούς.

6. Στην Κόνιτσα έγινε την Κυριακή 27 Οκτωβρίου η 5η και η 6η συνεδρία του Συμπόσιου Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας που πραγματοποιήθηκε στις 25 και 26 του μηνός στα Γιάννενα και στις 27 στην πόλη μας, όπου και έληξε.

Αυτό που είναι πολύ σημαντικό είναι η επιλογή της Κόνιτσας για την λήξη του Συμποσίου πράγμα που συντελεί στην αναβάθμιση και βελτίωση της υγείας στην περιοχή μιά και έτσι στράφηκε το ενδιαφέρον και τα βλέμματα του ιατρικού κόσμου στην ακριτική επαρχία.

Άλλωστε ο αριθμός των συνεδριών που ταξίδεψαν μέχρι την Κόνιτσα ενισχύει τις πιο πάνω ελπίδες.

Μερικές λεπτομέρειες από την συνεδριακή ημέρα στην Κόνιτσα, θα παραθέσουμε στην συνέχεια.

Ο κ. Μουτσόπουλος καθηγητής ιατρικής και προεδρεύων την ημέρα εκείνη, έκανε τις πιο κάτω δηλώσεις που είναι αρκετά σημαντικές.

Είπε, λοιπόν, ότι ήταν ένα πολύ σημαντικό συμπόσιο που έδωσε τρία μηνύματα.

Το πρώτο αφορά στο να κατανοήσει η κοινότητα το σημαντικό ρόλο της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας.

Το δεύτερο είναι οι γιατροί, πρέπει να κατανοήσουν και να αντιληφθούν την προσφορά της Πρ. Φρ. Υγ. καθώς και το άλλο υγειονομικό προσωπικό.

Οι ιατρικές σχολές πρέπει να επαυξήσουν τα προγράμματα προς την πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, γιατί μ' αυτό τον τρόπο θα ελαττωθεί ο φόρτος της Τριτοβάθμιας και θα γίνει εξοικονόμηση χρημάτων.

Τέλος το τρίτο μήνυμα είναι ότι τα προγράμματα εκπ/σεως γενικών ιατρών που θα επανδρώσουν τα κέντρα Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας θα πρέπει να αυξηθούν και να βελτιωθούν.

Όπως δήλωσε στην συνέχεια, το Συμπόσιο επέλεξε την Κόνιτσα για τη

στο Δήμο Κόνιτσας από τη διεύθυνση Γεωργίας.

Πιό συγκεκριμένα οι παρακάτω Κοινότητες παίρνουν τα εξής ποσά:

Αγία Παρασκευή	620.000
Αετόπετρα	10.000
Δίστρατο	155.000
Κεφαλοχώρι	440.000
Δήμος Κόνιτσας	210.000
Μάζι	45.000
Οξυά	35.000
Φούρκα	780.000
Αγία Βαρβάρα	115.000
Βούρμπιανη	170.000
Καλλιθέα	170.000
Λαγκάδα	290.000
Κλειδωνιά	15.000
Μολυβ/στο	60.000

Να υπενθυμίσουμε ότι η προθεσμία πληρωμής λήγει στις 30-6-92.

3. Το Πολεοδομικό Γραφείο Κόνιτσας, λόγω της έλλειψης προσωπικού υπολειτουργεί και αδυνατεί να προσφέρει σωστές υπηρεσίες.

Κατόπιν αυτού το Τεχνικό Επιμελητήριο Ηπείρου, απέστειλε έγγραφο προς το ΠΕΧΩΔΕ και τη Νομάρχη Ιωαννίνων κ. Κοκκίνου.

Αναφέρει σ' αυτό ότι η ίδρυση και λειτουργία Πολεοδομικών Γραφείων σε πόλεις και Κωμοπόλεις εκτός της πρωτεύουσας των Νομών, αποσκοπεί στην καλύτερη εξυπηρέτηση των κατοίκων τους, με την αποφυγή μεγάλων μετακινήσεων απώλειας παραγωγικού χρόνου και αυξημένων δαπανών και με την άμεση ή γρήγορη ανταπόκριση στα αιτήματά τους.

Ο στόχος όμως επιτυγχάνεται και τα πλεονεκτήματα ισχύουν υπό την α-

παραίτητη προϋπόθεση ότι τα Πολεοδομικά αυτά Γραφεία είναι κατάλληλα συγκροτημένα οργανωμένα και στελεχωμένα.

Αντίθετα η ελλιπής, η ανεπαρκής συγκρότηση διαμορφώνει ένα αρνητικό πλαίσιο που αντιστρατεύεται τα συμφέροντα των κατοίκων, αντίκειται στο νόημα και το περιεχόμενο της απόφαση για την ίδρυση και τα καθιστά δεσμό εμπόδιο στην εξυπηρέτηση και ανάπτυξη της περιφέρειας.

Η λειτουργία του Πολεοδομικού Γραφείου Κόνιτσας όπως περιγράφεται στο παραπάνω σχετικό δεν έχει φθάσει σε οριακό σημείο όπως χαρακτηρίζεται στο έγγραφο, αλλά το έχει υπερβεί προ πολλού και είναι ανεπίτρεπτη η διατήρησή του αν δεν στελεχωθεί άμεσα με το κατάλληλο δυναμικό για την ικανοποιητική ανταπόκριση στις ανάγκες και τα προβλήματα της περιοχής.

4. Με τις ευλογίες της εκκλησίας και τις ευχές των μαθητών του 2ου Δημοτικού Σχολείου και του 3ου Νηπιαγωγείου, βαφτίστηκαν στις 5-11-91 στον Άγιο Κων/νο δύο Β. Ηπειρωτόπουλα.

Τα δύο παιδιά, η Μαρία 10 χρόνων που πηγαίνει 3η Δημοτικού και η Ελένη 6 ετών στην 1η τάξη γραφτήκανε στο σχολείο την προηγούμενη Σχολική χρονιά, είναι κόρες του Βασίλειου και της Αικατερίνης Σταμάτη.

Επιθυμία όλων ήταν να συγκεντρωθεί το ποσόν που χρειαζόταν και να αναλάβει κάποιος να γίνει νονός.

Τα χρήματα με συνεισφορές των μαθητών και του προσωπικού των σχολείων, ποσό που ξεπέρασε τις 70.000 δρχ. συγκεντρώθηκε και ανάδοχος ήταν στη μεν Μαρία μία συμμαθήτριά

• Στο χωριό Κοκκινώγεια Δράμας πέθανε, στις 6-11-91, η Γεωργία Βασ. Μεσσή από τις Πάδες Κόνιτσας, σε ηλικία 84 ετών.

• Ο Μάνθος Αριστοτέλης, στη μνήμη του αδελφού του Νικολάου που φέτος κλείνει ένας χρόνος από το θάνατό του, πρόσφερε στο Περιοδικό μας 1.000 δρχ.

• Στις 10/11 πέθανε στην Ηλιόρραχη η Ουρανία Θ. Λάππα, ετών 93.

• Στις 17/12 πέθανε στην Κόνιτσα ο Νικόλαος Μουρεχίδης ηλικίας 73 ετών.

Κεφαλοχώρι (Ανταπόκριση Σ. Φασούλη)

Από την κοινωνική ζωή:

Στις 6/10/91 πραγματοποιήθηκε στο χωριό μας ένας γάμος αλλιώτικος από τους άλλους. Ο γαμπρός Κων/νος Τσίος, 82 ετών και η νύφη Ολυμπία Σπέλλα 71 ετών, από τη Δροσοπηγή, ένωσαν μ' αυτόν το γάμο τα άχαρα γερατειά τους, για μια καλύτερη συμβίωση. Και ο γαμπρός και η νύφη ήταν χήροι κι αυτός ήταν ο δεύτερος γάμος τους.

• Στις 19/10 παντρεύτηκε στο χωριό μας με πολιτικό γάμο ο Αναστάσιος Φασούλης του Χρήστου με την Βορειοπειρωτοπούλα Τσιέσμα Πελουμπέσα (Περιστέρα). Επιθυμία της νύφης είναι να βαπτιστεί και να κάνει και θρησκευτικό γάμο.

Σημείωση: Στο προηγούμενο τεύχος Σεπτεμβρίου - Οκτωβρίου, στο άρθρο «ΤΟ ΠΑΖΑΡΙ ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ» λόγω τυπογραφικού λάθους αλλοιώθηκε το νόημα από παράλειψη της πρότασης, «οι τσαρουχάδες της Κόνιτσας πουλούσαν τα εμπορεύματά τους στα μαγαζιά. Ζώα, όπως είναι γνωστό φέρνανε και από την Αλβανία μαζί με άλλα εμπορεύματα, όπως μεταξωτά κλπ.

Πολλές Κονιτσιώτισσες υφαίνανε ωραία υφαντά στον αργαλειό και τις περίφημες κεντητές ποδιές, που τις εκθέτανε και στόλιζαν το παζάρι. Τα μάλλινα εμπορεύματα τα εφοδίαζαν διάφορα χωριά της Επαρχίας μας, που είχαν μεγάλη κληρονομιά!

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ – ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

	Δρχ.
Σκούφιας Γιώργος Πρέβεζα	1.000
Ευαγγελίδη-Ζωγράφου Άννα	
Κόνιτσα	1.000
Δημαρέλης Κων/νος Αθήνα . . .	1.000
Τσινάβαλος Ιωάννης Αθήνα . . .	2.000
Παπαχρήστου Παντ. Αθήνα . . .	1.500
Μπούνας Ευάγγ. Κόνιτσα	1.000
Παπανικολάου Κων. Αθήνα . . .	1.000
Βαντόλας Δημ. Γιάννινα	1.000
Λώλος Φάνης Κόνιτσα	1.500
Οικονόμου Χρ. Γιάννινα	3.000
Μουρεχίδης Βασ. Κόνιτσα	2.300
Γεωργιάδης Χαρ. Γιάννινα	1.000
Πέτσιος Αντώνιος Γιάννινα	1.000
Σίμος Ιωάννης Γιάννινα	1.000
Κίγκα Ευθ. Γιάννινα	2.000
Παπαζήσης Γεώργ. Αθήνα	2.300
Γουσγούνης Μιχ. Αθήνα	4.000
Παπαγεωργίου Βασ. Αθήνα	2.000
Παρασκευάς Αντ. Μάζι	1.000
Λάππας Κων. Καλλιθέα	1.300
Λάππας Θανάσης Λάρισα	1.300
Νομικός Νίκος Λάρισα	2.000
Βουρδούκας Θανάσης Κόνιτσα	1.500
Βασιώτη Νίνα Αθήνα	3.000
Ζακόπουλος Αλεξ. Αθήνα	2.800
Ζέρβας Κων. Αθήνα	3.000
Ζέρβας Κων. Αθήνα	3.000
Τσινάβαλος Νικ. Αθήνα	3.300
Ζώης Θωμάς Αθήνα	2.000
Ξενοδοχείο «ΣΤΑΝΛΕΥ», Αθήνα	4.300
Σούρλας Επαμ. Γιάννινα	2.500
Νικολόπουλος Αντ. Θεσ/νίκη . . .	1.000
Παπαγιάννης Μιχ. Θεσ/νίκη . . .	2.000
Κωστόπουλος Απόστολος Λάκκα - Αιγίου	2.800
Φασούλης Κων. Γιάννινα	2.000
Εξάρχου Χαρ. Γιάννινα	2.000
Τσιαλιαμάνης Βασ. Γιάννινα . . .	2.000
Κιτσάτης Σπ. Γιάννινα	2.500
Ζδράβος Σπ. Κόνιτσα	1.000
Ζδράβος Χαρ. Αθήνα	1.000
Βαρδάκης Πάσχ. Αθήνα	1.000
Μανώλης Θωμάς Αθήνα	2.500
Ζήκας Κων. Γερμανία	2.500
Λασπονίκου Λουκία, Αθήνα . . .	3.000

λήξη των εργασιών του, γιατί η πόλη θα γίνει ένα κέντρο θεραπείας Αβάθμιας Φροντίδας Υγείας και το Νοσοκομείο Κόνιτσας να γίνει παράδειγμα για να το μιμηθεί όλη η Ελλάδα.

Για τους λόγους που το Συμπόσιο πραγματοποιήθηκε την τελευταία μέρα στην Κόνιτσα μίλησε και ο κ. Παπανικολάου, πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής, ο οποίος είπε ότι ένα λόγος είναι η απόφαση της πολιτείας να ιδρύσει ένα πρότυπο Νοσοκομείο στην Κόνιτσα, διορίζοντας τον κ. Μουτσόπουλο πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου, που φιλοδοξεί, το Νοσοκομείο να γίνει πρότυπο και πιλότος συνδεδεμένο με την ιατρική σχολή Ιωαννίνων, πράγμα που όπως είπαμε το δήλωσε και ο ίδιος ο κ. Μουτσόπουλος.

Και ένας ακόμα λόγος είναι γιατί η Κόνιτσα με τις 44 κοινότητες αντιμετωπίζει τρομερά προβλήματα ιατρικής περίθαλψης και υγειονομικά είναι υποβαθμισμένα.

Άλλωστε τώρα με μια καλύτερη υγειονομική προσφορά θα υπάρξει και καλύτερη ιατρική βοήθεια στους κατοίκους της Β. Ηπείρου και γενικότερα της Αλβανίας.

Ένα γενικό συμπέρασμα που βγήκε στο τέλος του Συμποσίου είναι στροφή στην πρωτοβάθμια φροντίδα Υγείας, αν θέλουμε υγεία το 2.000 και αυτό θα επιτευχθεί με την συνεργασία όλων των φορέων.

Ζακόπουλος Απόστολος

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Αρραβώνες:

Στις 17/11 αρραβωνιάστηκαν, ο Βασίλης Δ. Βαγενάς από την Κόνιτσα και η Φουρκιώτισσα Ιφιγένεια Βλιώρα που μένει στην Λάρισα.

Γάμοι:

Στη Λάρισα έγιναν στις 5/10 οι γάμοι της Σοφίας Π. Κολόκα από την Ηλιόρραχη και του Θεόδωρου Λιαράτσικα.

- Στην Κόνιτσα έγιναν στις 5/10 οι γάμοι του Κων/νου Μπούκη και της Όλγας Θ. Πάντου.

Γεννήσεις:

Στις 13/10 απόχτησαν στην Κόνιτσα αγοράκι ο Κώστας και η Ελένη Αγόρου.

- Στην Αθήνα ο Κώστας και η Βαρβάρα Αγγέλου - Παγκανιά απόχτησαν στις 17/10 κοριτσάκι.

- Στις 17/12 στην Κόνιτσα ο Γιώργος και η Αγλαΐα Σπανού απόχτησαν αγοράκι.

Βαπτίσεις:

Στις 2/11, στον Αγ. Δημήτριο Λουμπαρδιάρη Αθήνας, ο Βασίλης και η Φωτεινή Νικολάου από το Ασημοχώρι βάπτισαν το γιό τους. Το νεοβάπτιστο πήρε το όνομα του παππού του Γαβριήλ - Άγγελος.

- Στο Μενίδι, ο Δημήτριος και η Χαρά Λωλίδη από την Εξοχή βάπτισαν το γιό τους. Όνομα Βασίλης.

- Στην Κόνιτσα ο Μάκης και η Αγγελική Ευαγγέλου, βάπτισαν το γιό τους στις 3/11. Όνομα νεοβάπτιστου Απόλλων.

Θάνατοι:

Πέθαναν.

Στην Κόνιτσα 2/11 η Ανδρομάχη Ντάφλη ετών 70.

- Στο Γανναδιό ο Βασίλειος Ρίζος 11/11 ετών 70.

- Στο Μολυβοσκεπάστο ο Κων/νος Λάππας.

- Στη Δροσοπηγή ο Νικόλαος Λέκκας στις 8/11, ετών 68.

